

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W RZESZOWIE

35-040 Rzeszów, ul. Dąbrowskiego 79a, e-mail: psse.rzeszow@pis.gov.pl, www.psserzeszow.pl

Raport
o stanie bezpieczeństwa sanitarnego
powiatu rzeszowskiego
w 2019 roku

Spis treści

Wstęp.....	5
I. ODDZIAŁ EPIDEMIOLOGII.....	6
1.1. Nadzór Oddziału Epidemiologii nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą	7
1.2. Zwalczanie chorób zakaźnych – nadzór epidemiologiczny indywidualny i zbiorczy.....	9
1.2.1. Zakażenia jelitowe i zatrucia pokarmowe	10
1.2.2. Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową.....	11
1.2.3. Zachorowania na wirusowe zapalenia wątroby.....	11
1.2.5. Odra.....	12
1.2.6. Gruźlica	13
1.2.7. Grypa.....	13
1.2.8. Inne choroby zakaźne.....	14
1.2.9. Styczność i podejrzenie narażenia na wściekliznę	15
1.3. Szczepienia ochronne i dystrybucja preparatów szczepionkowych	15
1.3.1. Dystrybucja szczepionek.....	16
1.3.2. Podmioty lecznicze przeprowadzające obowiązkowe szczepienia ochronne.....	17
1.3.3. Niepożądane odczyny poszczepienne	18
1.3.4. Analiza stanu uodpornienia dzieci i młodzieży	19
II. ODDZIAŁ HIGIENY ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA.....	21
2.1. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów.....	22
2.1.1. Zakłady produkcji żywności.....	22
2.1.2. Zakłady obrotu żywnością.....	25
2.1.3. Zakłady żywienia zbiorowego otwartego.....	26
2.1.4. Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego	27
2.2. Działania podejmowane w ramach produkcji pierwotnej	28
2.3. Interwencje	29
2.4. Działania podejmowane w ramach nadzoru nad suplementami diety.....	29
2.5. Działania podejmowane ramach ASF - Afrykańskiego Pomoru Świń	30
2.6. Podsumowanie	31
III. ODDZIAŁ HIGIENY PRACY	33
IV. ODDZIAŁ HIGIENY KOMUNALNEJ	41
4.1. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	41
4.2. Obiekty użyteczności publicznej.....	43
4.2.1. Baseny kąpielowe.....	43
4.2.2. Miejsca wykorzystywane do kąpieli	44
4.2.3. Domy Pomocy Społecznej całodobowe i dzienne.....	44
4.2.4. Hotele, obiekty hotelarskie oraz wczasowo-turystyczne, schroniska młodzieżowe, noclegownie i domy dla bezdomnych	44
4.2.5. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu.....	44
4.2.6. Agroturystyka.....	45

V. ODDZIAŁ HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY	46
5.1. Ocena stanu sanitarnego placówek oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu rzeszowskiego	46
5.1.1. Żłobki	46
5.1.2. Przedszkola	47
5.1.3. Szkoły	48
5.1.4. Placówki z pobytem całodobowym	50
5.1.5. Wypoczynek letni i zimowy	51
VI. SEKCJA ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO	52
VII. SEKCJA OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA	59
7. 1. Profilaktyka palenia tytoniu	59
7.1.1. Program „Czyste Powietrze Wokół Nas”	59
7.1.2. Program „Nie pal przy mnie proszę”	60
7.1.3. Program „Znajdź właściwe rozwiązanie”	61
7.1.4. Program „Bieg po zdrowie”	61
7.1.5. Kampania Światowego Dnia Bez tytoniu (31 maj) oraz Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu (listopad)	62
7.2. Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych	63
7.2.1. Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość”	63
7.2.2. Działania edukacyjne i imprezy środowiskowe w ramach profilaktyki uzależnień	63
7.3. Profilaktyczny program w zakresie zwalczania chorób nowotworowych	65
7.3.1. Program edukacyjny „Co każda kobieta wiedzieć powinna”	65
7.3.2. Program edukacyjny „Wybierz życie, pierwszy krok”	65
7.3.3. Program edukacyjny „Znamię! Znam je?”	66
7.3.4. Program edukacyjny „Podstępne WZW”	66
7.4. Krajowy program zapobiegania HIV i zwalczania AIDS	67
7.4.1. Kampania „Mam czas rozmawiać”	67
7.4.2. Światowy Dzień AIDS	67
7.5. Promowanie zasad aktywnego stylu życia, zbilansowanej diety oraz profilaktyka chorób zakaźnych	68
7.5.1. Program edukacyjny „Trzymaj Formę”	68
7.5.2. Program edukacyjny „Moje dziecko idzie do szkoły”	68
7.5.3. Bezpieczny wypoczynek podczas wakacji i ferii zimowych	69
7.5.4. Kampania profilaktyki grypy	70
7.5.5. Obchody Światowego Dnia Zdrowia	70
7.5.6. Obchody Światowego Dnia Serca	70
VIII. SYSTEM JAKOŚCI	71
X. KADRY I FINANSE PSSE W RZESZOWIE	75
Podsumowanie	76

Wstęp

Inspekcja Sanitarna została powołana w celu ochrony zdrowia przed niekorzystnym wpływem czynników szkodliwych i uciążliwych, zwłaszcza w celu zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych i zawodowych. W związku z tym zajmuje się ona nadzorem i kontrolą nad warunkami:

- higieny środowiska,
- higieny pracy w zakładach pracy,
- higieny radiacyjnej (nadzór PPWIS),
- higieny procesów nauczania i wychowania,
- higieny wypoczynku i rekreacji,
- zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku,
- higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

W 2019 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie nadzorował na terenie Powiatu Rzeszowskiego 2345 obiektów stałych i 82 turnusy letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży przeprowadzając 1206 kontroli oraz 2480 wywiadów epidemiologicznych związanych z chorobami zakaźnymi.

Kontrole te skutkowały wydaniem 147 decyzji administracyjnych i 252 opinii sanitarnych oraz 55 mandatów karnych na łączną kwotę 9065 złotych za stwierdzone uchybienia.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie sprawuje nadzór nad największą liczbą obiektów spośród wszystkich stacji województwa podkarpackiego.

Ilość i wielkość obiektów na terenie PSSE w Rzeszowie, liczba spraw oraz nowe problemy napotymane w bieżącym nadzorze jest nieporównywalna w stosunku do innych miast województwa podkarpackiego (w roku 2020 wydaje się, że zagadnienia związane z koronawirusem z Chin będą najbardziej absorbujące pracowników naszej stacji i całego kraju).

Poniżej przedstawiam informację na temat zebranych w 2019 roku danych w zakresie stanu sanitarnego Powiatu Rzeszowskiego.

**Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Rzeszowie
Jaromir Ślęczka**

I. ODDZIAŁ EPIDEMIOLOGII

Oddział Epidemiologii realizuje zadania polegające na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych, na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

W działalności Oddziału Epidemiologii wyróżnić można trzy główne obszary:

1. Nadzór nad podmiotami leczniczymi udzielającymi stacjonarnych i ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych oraz praktykami zawodowymi lekarzy, stomatologów, pielęgniarek, położnych i fizjoterapeutów, obejmujący:
 - zapobiegawczy nadzór sanitarny polegający na udzielaniu porad i konsultacji w zakresie przydatności pomieszczeń do prowadzenia w nich działalności leczniczej oraz współuczestniczenia w uzgadnianiu dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych,
 - bieżący nadzór sanitarny obejmujący kontrole podmiotów wykonujących działalność leczniczą w zakresie spełniania warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia takiego podmiotu oraz w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne.
2. Nadzór nad stanem uodpornienia populacji dzieci i młodzieży do 19 roku życia oraz wykonawstwem obowiązkowych szczepień ochronnych w podmiotach leczniczych oraz dystrybucja preparatów szczepionkowych zakupionych przez Ministra Zdrowia do tych podmiotów.
3. Nadzór nad chorobami zakaźnymi i zakażeniami obejmujący szerokie działania mające na celu zwalczanie chorób zakaźnych, oparte w szczególności na sprawowaniu nadzoru epidemiologicznego polegającego na stałym, systematycznym gromadzeniu i analizowaniu informacji o zachorowaniach, jak również na sprawowaniu nadzoru indywidualnego, polegającego na analizie i interpretacji informacji o okolicznościach i skutkach zakażenia oraz podejmowaniu działań mających na celu przerwanie dróg szerzenia się choroby zakaźnej.

1.1. Nadzór Oddziału Epidemiologii nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą

W 2019 r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie znajdowało się 295 podmiotów wykonujących działalność leczniczą, działających na terenie powiatu rzeszowskiego, w tym 7 podmiotów udzielających stacjonarnych świadczeń zdrowotnych oraz 288 podmiotów udzielających ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych.

Tab. 1. Podmioty wykonujące działalność leczniczą w powiecie rzeszowskim.

Rodzaj podmiotów wykonujących działalność leczniczą	Rodzaj udzielanych świadczeń zdrowotnych	Liczba podmiotów w powiecie rzeszowskim	Liczba kontroli w 2019 roku	% skontrolowanych podmiotów
Podmioty lecznicze udzielające stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych	Szpitalne	1	1	100%
	Szpitalne jednoetapowe	-	-	-
	świadczenia inne niż szpitalne (m.in. zakłady opiekuńczo – lecznicze, zakłady pielęgnacyjno – opiekuńcze, hospicja)	6	3	50%
Podmioty lecznicze udzielające ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych	Przychodnie, poradnie, ambulatoria, zakłady opieki zdrowotnej	155	28	18%
	Diagnostyczne i rehabilitacyjne	20	10	50%
	Inne (transport medyczny, pielęgniarstwo, bary kroplówkowe)	17	6	35%
Praktyki zawodowe	Lekarzy dentyści	48	26	54%
	Lekarzy specjalistów	40	11	28%
	Pielęgniarek i położnych	8	5	63%
Ogółem		295	90	31%

W sumie w 2019 roku skontrolowano 90 wyżej wymienionych podmiotów leczniczych, co stanowi 31 % całkowitej ich liczby.

Podczas kontroli prowadzonych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz akty wykonawcze do tej ustawy, pracownicy Oddziału Epidemiologii sprawdzali spełnianie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą odpowiednio do zakresu świadczonych usług zdrowotnych oraz podejmowanie przez kierowników tych podmiotów działań zmierzających do zapobiegania szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

Tab. 2. Podmioty lecznicze udzielające stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych na terenie powiatu rzeszowskiego.

Lp.	Świadczenia zdrowotne stacjonarne szpitalne	
1.	Nowe Techniki Medyczne Szpital Specjalistyczny im. Św. Rodziny Sp. z o.o. w Rudnej Małej 600	Całodobowo i stacjonarnie
Lp.	Świadczenia zdrowotne stacjonarne inne niż szpitalne	
1.	NZOZ DOM-MED Zakład Opiekuńczo – Leczniczy w Nieborowie 762	zakład opiekuńczo leczniczy
2.	NZOZ AVEE-MED. w Niechobrze 972	zakład opiekuńczo leczniczy
3.	NZOZ „Leśniówka” w Turzy 242	zakład opiekuńczo leczniczy
4.	Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy Caritas – Okręg w Głogowie Młp., ul. Bolesława Prusa 29	zakład pielęgnacyjno opiekuńczy
5.	REHAMED CENTER Sp. z o.o. w Tajęcinnie 66A	zakład rehabilitacji leczniczej
6.	Nowe Techniki Medyczne Szpital Specjalistyczny im. Św. Rodziny Sp. z o.o. w Rudnej Małej 600	zakład rehabilitacji leczniczej

Kontrola Szpitala Specjalistycznego im. Św. Rodziny w Rudnej Małej 600 – jedyne podmiotu leczniczego udzielającego stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych typu szpitalnego w powiecie rzeszowskim prowadzona była w formie kompleksowej przez upoważnionych pracowników Oddziału Epidemiologii, Oddziału Higieny Pracy, Oddziału Higieny Komunalnej oraz Oddziału Higieny Żywności i Żywnienia. Zakres tych kontroli wynikał z działań prowadzonych przez każdy z oddziałów. Ponadto w toku kontroli wyżej wymienionego szpitala dokonano oceny funkcjonowania systemu zapobiegania i zwalczania zakażeń szpitalnych, działalności zespołu oraz komitetu zakażeń szpitalnych oraz prowadzonych przez nich aktywności mających na celu zapobieganie szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych podczas udzielania świadczeń zdrowotnych.

Rys. 1. Szpital Specjalistyczny im. Św. Rodziny w Rudnej Małej k. Rzeszowa.

W toku kontroli podmiotów leczniczych udzielających ambulatoryjnych świadczeń szpitalnych oraz wykonujących obowiązkowe szczepienia ochronne stwierdzono nieprawidłowości w trzech z nich, tj.:

- w Centrum Medycznym MEDYK Sp. z o.o., Sp. k. w Boguchwale, ul. Przemysłowa 2c – nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego i technicznego;
- w Centrum Medycznym KINESIS Sp. z o.o. w Kamieniu 313 – nieprawidłowość w zakresie prowadzenia dokumentacji dotyczącej szczepień ochronnych;
- w Centrum Medycznym PROMEDICA Sp. c. w Błażowej, ul. Armii Krajowej 30 – nieprawidłowość w zakresie prowadzenia dokumentacji dotyczącej szczepień ochronnych.

W stosunku do Centrum Medycznego MEDYK Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie wydał decyzję administracyjną nakazującą doprowadzenie do właściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń i urządzeń podmiotu poprzez zapewnienie powierzchni ścian w dobrym stanie technicznym, o gładkiej powierzchni, łatwych do czyszczenia i dezynfekcji. W związku ze stwierdzeniem, że w Centrum Medycznym KINESIS dokumentacja dotycząca szczepień ochronnych jest prowadzona nierzetelnie, nałożono na pielęgniarkę szczepiącą grzywnę w drodze mandatu karnego.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie nałożył w 2019 roku, po przeprowadzonej kontroli, obowiązek, aby w dokumentacji medycznej pacjentów podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym w Centrum Medycznym PROMEDICA w Błażowej były odnotowywane informacje na temat przeprowadzonego lekarskiego badania kwalifikacyjnego oraz do jakiego obowiązkowego szczepienia ochronnego stwierdzono brak przeciwwskazań.

Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały, że obowiązki nałożone decyzjami zostały wykonane.

1.2. Zwalczanie chorób zakaźnych – nadzór epidemiologiczny indywidualny i zbiorczy

Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi określa wykaz zakażeń i chorób zakaźnych, które podlegają zgłoszeniu do właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego w przypadku ich podejrzenia lub rozpoznania przez lekarza, względem miejsca rozpoznania.

W 2019 roku wśród mieszkańców powiatu rzeszowskiego zarejestrowano 2480 przypadków zachorowań na choroby zakaźne podlegające zgłoszeniu, z czego 391 osób

wymagało hospitalizacji. Liczba zachorowań wzrosła o 828 przypadków w stosunku do roku 2018, co było spowodowane m.in. zwiększoną zapadalnością mieszkańców powiatu rzeszowskiego na ospę wietrzną.

Tab. 3. Liczba mieszkańców powiatu rzeszowskiego, która zachorowała na choroby zakaźne w 2017, 2018 i 2019 roku.

Rok sprawozdawczy	Liczba zachorowań	Liczba hospitalizacji
2017	1351	605
2018	1652	391
2019	2480	391

1.2.1. Zakażenia jelitowe i zatrucia pokarmowe

W roku 2019 w powiecie rzeszowskim odnotowano znaczny spadek liczby zachorowań na salmonellozy, co jest związane ze znacznie mniejszą zarejestrowaną liczbą ognisk przenoszonych drogą pokarmową. Jednocześnie liczba hospitalizacji jest bardzo podobna, jak w roku 2018, co świadczy o tym, że objawy chorobowe wywołane pałeczką Salmonella były zdecydowanie silniejsze i znacznie częściej wymagały leczenia w warunkach szpitalnych.

Nie odnotowano w 2019 roku zachorowań na czerwonkę bakteryjną. W znacznym stopniu wzrosła zapadalność na wirusowe i bakteryjne zakażenia jelitowe oraz zapalenie żołądkowo – jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, również wśród dzieci do 2 lat. Jest to prawdopodobnie związane ze zwiększoną zgłaszalnością przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej tego typu jednostek chorobowych.

Tab. 4. Liczba zakażeń jelitowych i zatruc pokarmowych w latach 2017, 2018 i 2019.

Jednostka chorobowa		2017 rok		2018 rok		2019 rok	
		Liczba zachorowań	Liczba hospitalizacji	Liczba zachorowań	Liczba hospitalizacji	Liczba zachorowań	Liczba hospitalizacji
Salmonelozą		54	34	101	43	58	46
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	ogółem:	43	31	37	29	63	49
	w tym u dzieci do 2 lat:	124	121	64	64	103	58
Wirusowe zakażenia jelitowe (rota-, norowirusowe, inne)	ogółem:	213	200	100	95	183	95
	w tym u dzieci do 2 lat:	124	121	64	64	103	58
Biegunka o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	ogółem:	53	32	81	22	195	16
	w tym u dzieci do 2 lat:	26	26	34	19	81	7

1.2.2. Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową

W 2019 r. zarejestrowano w Oddziale Epidemiologii 4 ogniska zbiorowych zatruc pokarmowych w powiecie rzeszowskim. Nadzorem objęto w sumie 223 osoby podejrzane o zakażenie ze wspólnego źródła. Dochodzenia prowadzono przy współpracy Oddziału Higieny Żywności i Żywienia:

- ognisko wywołane przez wirus *Norwalk* w domu prywatnym – u dwójki dzieci wystąpiły objawy chorobowe: biegunka, wymioty, gorączka. Źródła zakażenia nie ustalono;
- ognisko wywołane przez bakterie *Salmonella enteritidis* w domu prywatnym w Krasnem – objawy chorobowe ze strony układu pokarmowego takie, jak biegunka, gorączka, wymioty i nudności miało 2 domowników w tym jedno dziecko. Badania potwierdziły zakażenie bakterią *Salmonella enteritidis*. Osoby te wymagały hospitalizacji. Nie ustalono źródła zakażenia. Łącznie narażonych było 4 osoby;
- ognisko wywołane przez bakterie *Salmonella enteritidis* w domu prywatnym w Dąbrówce Starzeńskiej - objawy chorobowe ze strony układu pokarmowego takie jak: biegunka, gorączka, bóle brzucha, wymioty, nudności wystąpiły u 7 osób, wszystkich, którzy uczestniczyli w przyjęciu urodzinowym. U wszystkich badaniem potwierdziło się zakażenie bakterią *Salmonella enteritidis*. Jedna osoba wymagała hospitalizacji. Prawdopodobnie przyczyną zatrucia pokarmowego był sernik na zimno z dodatkiem surowego jajka;
- ognisko, które wystąpiło w trakcie jednodniowego wyjazdu do Częstochowy u mieszkańców powiatu rzeszowskiego. Objawy chorobowe ze strony układu pokarmowego takie jak: biegunka, wymioty, nudności, bóle brzucha, bóle głowy, gorączka, dreszcze, biegunka, gorączka, bóle brzucha, wymioty wystąpiły u 47 osób na 210 uczestniczących w wycieczce. 3 osoby były hospitalizowane. Czynnika nie ustalono pomimo pobrania badań bakteriologicznych i wirusologicznych.

Dochodzenia epidemiologiczne oraz informacje z nadzoru nad osobami narażonymi na zakażenie w ognisku są opracowywane i szczegółowo analizowane w ogólnopolskim scentralizowanym systemie elektronicznym „Rejestr Ognisk Epidemicznych”.

1.2.3. Zachorowania na wirusowe zapalenia wątroby

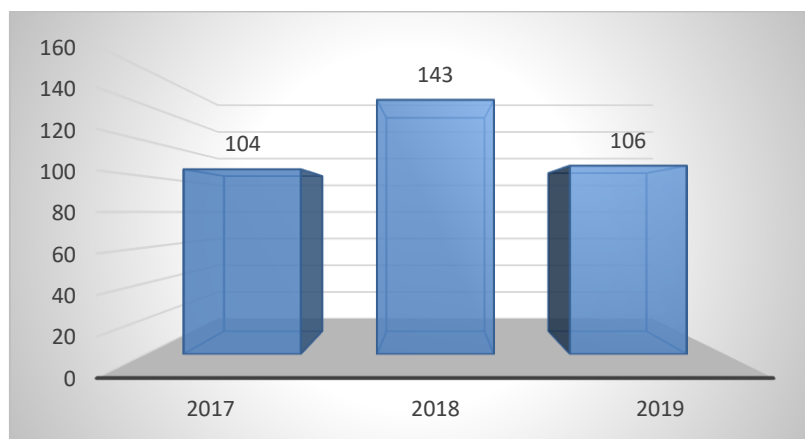
W roku 2019 żaden z mieszkańców powiatu rzeszowskiego nie zachorował na wirusowe zapalenie wątroby typu B i tylko 1 osoba na wirusowe zapalenie wątroby typu A. Liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C nieznacznie wzrosła, ale nadal jest na bardzo niskim poziomie.

Tab. 5. Zachorowania na wirusowe zapalenia wątroby w latach 2017, 2018 i 2019.

Rok sprawozdawczy	2017 rok	2018 rok	2019 rok
WZW typu A	12	1	1
WZW typu B	5	5	0
WZW typu C	2	6	8

1.2.4. Choroby przenoszone przez kleszcze

Zapadalność mieszkańców powiatu rzeszowskiego na boreliozę zmniejszyła się w porównaniu z rokiem 2018 i jest na poziomie z 2017 roku. W większości przypadków borelioza miała postać skórny w postaci tzw. rumienia wędrującego, który jest objawem charakterystycznym dla tej jednostki chorobowej i nie wymaga potwierdzenia zachorowania badaniami laboratoryjnymi. W przypadku rozpoznania przez lekarza tego objawu boreliozy niezwłocznie wdrażana jest antybiotykoterapia. Inne późniejsze postaci boreliozy w zależności od układu zaatakowanego przez krętek *Borrelia* to: postać stawowa lub neurologiczna – rozpoznanie tego typu boreliozy wymaga szczegółowej diagnostyki laboratoryjnej.

Wyk. 1. Liczba przypadków zachorowań na boreliozę w 2017, 2018 i 2019 roku.

W mieście Rzeszowie nie odnotowano zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu, które jest groźną chorobą przenoszoną przez kleszcze.

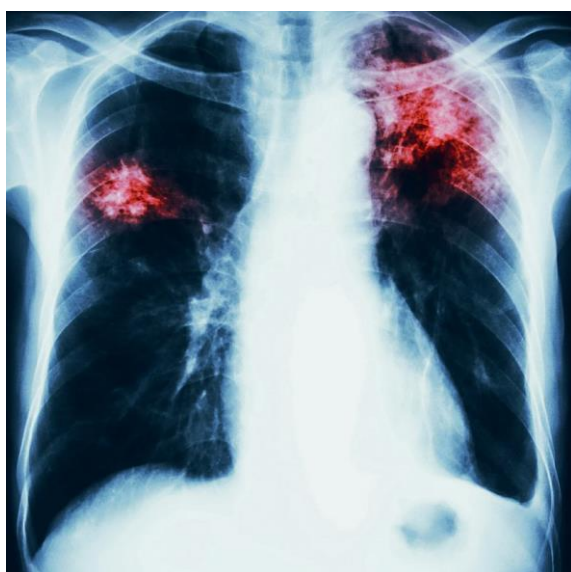
1.2.5. Odra

Pomimo bliskiej lokalizacji od granicy wschodniej z Ukrainą, gdzie odra występuje nagminnie, nie stwierdzono ani jednego zachorowania na tę chorobę wśród mieszkańców powiatu rzeszowskiego, chociaż zapadalność w kraju wzrosła niemal czterokrotnie w stosunku do roku 2018.

Każde podejrzenie zachorowania zgłoszone przez lekarza jest szczegółowo opracowywane i w zależności od wyników przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego prowadzona jest diagnostyka w kierunku odry, mająca potwierdzić lub wykluczyć zachorowanie na tę jednostkę.

1.2.6. Gruźlica

W 2019 roku do Oddziału Epidemiologii wpłynęło 12 zgłoszeń zachorowań na gruźlicę mieszkańców powiatu rzeszowskiego. Podczas prowadzonych dochodzeń epidemiologicznych pracownicy objęli nadzorem 137 osób z najbliższego otoczenia wszystkich chorych (członkowie rodziny, uczniowie i nauczyciele ze szkoły, pensjonariusze zakładu, współpracownicy), kierując ich do lekarza rodzinnego celem diagnostyki w kierunku gruźlicy. Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie w 2019 r. wydał osobom chorym na gruźlicę dwie decyzje nakazujące poddanie się szpitalnemu oraz ambulatoryjnemu leczeniu, do czasu uznania ich przez lekarza prowadzącego za osoby zdrowe. W jednym przypadku konieczne było doprowadzenie chorego do szpitala przez pracowników Oddziału Epidemiologii, z uwagi na brak współpracy ze strony pacjenta.

Rys.2. Gruźlica - zdjęcie rentgenowskie.

1.2.7. Grypa

W 2019 roku na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego zarejestrowano 4357 zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę, 125 osób z powodu ciężkiego przebiegu grypy i powikłań pogrypowych zostało skierowanych do szpitala. U 32 pacjentów, w tym 12 dzieci z powiatu rzeszowskiego potwierdzono zachorowanie na grypę badaniami molekularnymi. Nie

odnotowano zgonów z powodu grypy. W roku 2019 odnotowano ponad dwukrotnie więcej zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę, niż w roku ubiegłym (w 2018 roku zarejestrowano 2066 przypadków). Ponadto analiza zgłoszeń zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę z początku 2020 roku (od 01.01.2020 r. do 23.02.2020 r.) wskazuje na to, że liczba zarejestrowanych zachorowań w mieście Rzeszowie i w powiecie rzeszowskim w I kwartale 2020 r. będzie znacznie wyższa niż w latach ubiegłych. Nie jest to trend ogólnopolski, bowiem analiza przebiegu zapadalności i zachorowań na gripę z tych okresów dotycząca całej Polski wskazuje raczej na tendencję spadkową w liczbie zgłoszeń. Sytuacja w mieście Rzeszowie i powiecie rzeszowskim najprawdopodobniej jest związana z faktem, że w sezonie 2018/2019 oraz 2019/2020 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie w celu uskutecznienia prowadzonego nadzoru nad zachorowaniami na gripę przypomniał kierownikom podmiotów leczniczych obowiązki w zakresie zgłaszania zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę oraz w zakresie prowadzenia sprawozdawczości.

Tab. 5. Liczba zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę w I kwartale 2018 r., I kwartale 2019 r. i w okresie 01.01.-23.02.2020 r.

Liczba zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę		
I kwartał 2018 r.	I kwartał 2019 r.	01.01.-23.02.2020 r.
1693	2091	2138

1.2.8. Inne choroby zakaźne

Zaobserwowano wzrost liczby zachorowań na ospę wietrzną o 58%, z 810 przypadków w 2018 roku do 1393 zachorowań w roku 2019. Zachorowalność na tę chorobę wzrasta co kilka lat, z uwagi na tzw. epidemie wyrównawcze. Ospa wietrzna jest powszechnie uważana za łagodną chorobę wieku dziecięcego, jednakże może wywoływać groźne powikłania. Przeciwno ospie wietrznej jest możliwość zaszczepienia się, a w niektórych przypadkach (najczęściej dzieci uczęszczających do żłobków) szczepienie jest obowiązkowe. Szczepienie ponadto jest zalecane wszystkim dzieciom i osobom dorosłym, którzy do tej pory nie chorowali na ospę wietrzną.

Ponadto w powiecie rzeszowskim w 2019 roku odnotowano zachorowania na następujące choroby zakaźne:

- Jersinioza pozajelitowa – 2 przypadki;
- Krztusiec – 4 przypadki;
- Szkarlatyna – 86 przypadków;
- Róża – 24 przypadków;
- Różyczka – 5 przypadków;

- Świnka – 5 przypadków;
- Inwazyjna choroba meningokokowa – 1 przypadek;
- Encefalopatia gąbczasta (choroba Creutzfeldta – Jakoba) – 1 przypadek;
- Gorączka Denga -1 przypadek;
- Choroba inwazyjna wywołana przez *Streptococcus pneumoniae* – 4 przypadki;
- Zapalenia opon mózgowo – rdzeniowych i mózgu – 17 przypadków;
- Ospa wietrzna – 1393 przypadków;
- Listerioza – 2 przypadki;
- Kiła – 3 przypadki.

1.2.9. Styczność i podejrzenie narażenia na wściekliznę

Pracownicy Oddziału Epidemiologii przeprowadzili 318 dochodzeń, w związku ze zgłoszeniem przez lekarzy pokąsań lub innych ekspozycji na ślinę zwierząt. W celu wykluczenia wścieklizny u zwierzęcia współpracowano ściśle z Powiatowymi Lekarzami Weterynarii.

W przypadkach kiedy obserwacja weterynaryjna nie była możliwa, osoby pokąsane kierowane były do kwalifikacji do szczepienia przeciwko wściekliznie. W 2019 roku zaszczepionych zostało 50 osób z powiatu rzeszowskiego. Szczepienia odbywają się w Centrum Medycznym w Łańcucie Sp. z o. o., ul. Paderewskiego 5 – w Rzeszowie w żadnym podmiocie leczniczym nie są przeprowadzane szczepienia przeciwko wściekliznie.

1.3. Szczepienia ochronne i dystrybucja preparatów szczepionkowych

Oddział Epidemiologii sprawuje nadzór nad wykonawstwem szczepień w podmiotach leczniczych, w których przeprowadzane są obowiązkowe szczepienia ochronne, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 753). W Polsce szczepieniami obowiązkowymi objęte są dzieci i młodzież do ukończenia 19 roku życia oraz osoby w sposób szczególny narażone na zakażenie.

Zadania Oddziału Epidemiologii w zakresie szczepień ochronnych opierają się na czterech podstawowych zagadnieniach, tj.:

- dystrybucji szczepionek do podmiotów leczniczych;
- kontroli tych podmiotów w zakresie przeprowadzania sesji szczepiennych, prowadzenia właściwej i rzetelnej dokumentacji medycznej oraz przestrzegania wymagań higieniczno-sanitarnych;
- rejestracji i opracowywania niepożądanych odczynów poszczepiennych;

- prowadzenia sprawozdawczości, sporządzania analiz ze stanu uodpornienia i zużycia szczepionek.

-

1.3.1. Dystrybucja szczepionek

Pracownicy Oddziału Epidemiologii prowadzą magazyn preparatów szczepionkowych zakupionych przez Ministra Zdrowia zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych, przeznaczonych do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych,. Szczepionki transportowane są sukcesywnie z Centralnej Bazy Rezerw Sanitarno-Przeciwepidemicznych w Porębach do magazynów wojewódzkich stacji sanitarno-epidemiologicznych, a następnie dystrybuowane do podległych powiatowych stacji zgodnie ze złożonym zapotrzebowaniem.

Fot. 1. Magazyn szczepionek w Powiatowej Stacji Sanitarno–Epidemiologicznej w Rzeszowie.

W 2019 r. do magazynu Powiatowej Stacji Sanitarno–Epidemiologicznej w Rzeszowie dostarczono preparaty szczepionkowe na łączną kwotę 2 877 929,83 złote.

Szczepionki magazynowane są w Powiatowej Stacji Sanitarno–Epidemiologicznej w Rzeszowie w dwóch urządzeniach chłodniczych, wyposażonych w ciągły system monitorowania temperatury z powiadamianiem typu Efento. Powiadamianie o przekroczeniu bezpiecznego zakresu temperatur oraz przerwach w dopływie prądu odbywa się poprzez wiadomości SMS wysyłane do 2 pracowników oraz poprzez wiadomości e-mail.

Tab. 6. Wydania szczepionek z magazynu PSSE w Rzeszowie w 2019 roku.

Rodzaj preparatu	Nazwa szczepionki	Liczba wydanych dawek
przeciwno Haemophilus influenzae	Act – Hib	6277
przeciwno gruźlicy	BCG a 10	2528
przeciwno wirusowemu zapaleniu wątroby typu B dla dzieci	Euvax B 0,5 ml	15010
przeciwno wirusowemu zapaleniu wątroby typu B dla dorosłych	Euvax B 1 ml	138
przeciwno wirusowemu zapaleniu wątroby typu B dla osób dializowanych	Engerix B 1 ml	517
przeciwno błonicy, tężcowi i krztuścowi	DTP	6140
przeciwno poliomyelitis	Imovax Polio	4870
przeciwno błonicy, tężcowi i krztuścowi (acelularny)	Infanrix DTPa	119
przeciwno błonicy, tężcowi i krztuścowi (acelularny) – do szczepienia uzupełniającego	Tdap	3600
przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis	Tetraxim, Infanrix IPV	4300
przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis i Haemophilus influenzae	Pentaxim, Infanrix IPV + Hib	1711
przeciwno odrze, śwince, różyczce	MMR vax Pro	11 181
przeciwno ospie wietrznej	Varilrix,	1339
przeciwno pneumokokom 10-walentna	Synflorix	/9155
przeciwno pneumokokom 13-walentna	Prevenar 13	879
przeciwno tężcowi	Tetana	6081
przeciwno błonicy i tężcowi	Clodivac, DT	3013

1.3.2. Podmioty lecznicze przeprowadzające obowiązkowe szczepienia ochronne

Na terenie Rzeszowa w 2019 r. funkcjonowało w sumie 52 podmioty realizujące obowiązkowe szczepienia ochronne w ramach udzielania świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. W toku kontroli podmiotów w zakresie wykonawstwa szczepień ochronnych pracownicy Oddziału Epidemiologii dokonywali szczegółowej analizy dokumentacji dotyczącej szczepień, sprawdzali sposób prowadzenia gospodarki preparatami szczepionkowymi, znajomość przepisów prawa oraz przestrzeganie wymagań higienicznych i sanitarnych podczas sesji szczepiennych.

Kierownicy podmiotów leczniczych sukcesywnie zaopatrują urządzenia chłodnicze, w których są przechowywane szczepionki w ciągły monitoring temperatur z powiadamianiem

w przypadku przekroczenia progów alarmowych. Placówki, w których pracownicy Oddziału Epidemiologii w roku 2018 r. zalecili wprowadzenie systemu całodobowego monitorowania, zostały w te urządzenia wyposażone.

W 2019 roku pracownicy Oddziału Epidemiologii przeprowadzili 2 kontrole doraźne w podmiotach leczniczych na terenie powiatu rzeszowskiego, dotyczące osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych, zgłaszanych kilkakrotnie przez podmioty w sprawozdaniach kwartalnych dotyczących szczepień ochronnych według informacji zawartych w kartach uodpornienia.

1.3.3. Niepożądane odczyny poszczepienne

Zgodnie z definicją niepożądany odczyn poszczepienny to niepożądany objaw chorobowy pozostający w związku czasowym z wykonanym szczepieniem ochronnym – w większości przypadków jest to okres 4 tygodni. Art. 21 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi nakłada na lekarza, który podejrzewa lub rozpoznaje niepożądany odczyn poszczepienny obowiązek zgłoszenia tego faktu właściwemu państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu.

Zgłaszalność niepożądanych odczynów poszczepiennych do PPIS w Rzeszowie sukcesywnie wzrastała i jest obecnie na bardzo wysokim poziomie. Jest to zasługa w dużej mierze pracowników Oddziału Epidemiologii, którzy systematycznie w tym zakresie edukowali personel przeprowadzający szczepienia ochronne.

W 2019 r. do PPIS w Rzeszowie od lekarzy z terenu miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego wpłynęło w sumie 125 zgłoszeń niepożądanych odczynów po szczepieniach obowiązkowych i zalecanych. W tej liczbie 113 odczynów miało charakter łagodny w postaci objawów miejscowych (m. in. obrzęk w miejscu wstrzyknięcia, wysypka, ropna krosta) oraz ogólnoustrojowych (gorączka, wymioty, płacz, drgawki, biegunka). Dwanaście odczynów zgłoszono jako odczyny poważne (po szczepieniu preparatami Infanrix Hexa, Prevenar 13, DTP, BCG, Synflorix, Hexacima, Rotarix, Imovax Polio, Act Hib, Clodivac, Tdap, i MMR vax Pro).

Zgłoszenia niepożądanych odczynów poszczepiennych dotyczyły w sumie 167 preparatów pobranych z magazynu PSSE w Rzeszowie. W przypadku, gdy dziecko podczas jednej sesji szczepiennej otrzymało więcej niż jeden preparat, a wystąpił niepożądany odczyn o charakterze ogólnoustrojowym, jedno zgłoszenie dotyczy wszystkich szczepionek, które podano, z uwagi na brak możliwości ustalenia przez lekarza, po którym preparacie wystąpił odczyn poszczepienny. Natomiast w sytuacji, gdy odczyn jest tylko miejscowy, szczegółowe zapisy w karcie uodpornienia dziecka, co do miejsca podania danego preparatu pozwalają na precyzyjne określenie, która szczepionka wywołała odczyn.

Tab. 6. Liczba niepożądanych odczynów poszczepiennych i ich udział procentowy w stosunku do liczby dzieci zaszczepionych preparatem z magazynu PSSE w Rzeszowie w 2019 roku.

Nazwa szczepionki	Rodzaj szczepionki	Liczba dawek preparatu, które wywołały niepożądane odczyny poszczepienne	Liczba dzieci zaszczepionych	Udział procentowy odczynów
Tetraxim	przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis	10	3572	0,28%
Synflorix	przeciwno pneumokokom	22	10002	0,22%
Infanrix IPV+Hib	przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis i Haemophilus influenzae	2	636	0,31%
BCG	przeciwno gruźlicy	7	8185	0,09%
Clodivac	przeciwno błonicy, tężcowi	1	2391	0,04%
Prevenar 13	przeciwno pneumokokom	8	904	0,88%
DTP	przeciwno błonicy, tężcowi i krztuścowi	25	6044	0,41%
Euvax B 0,5 ml	przeciwno wirusowemu zapaleniu wątroby typu B	16	14849	0,11%
MMR vax Pro	przeciwno odrze, śwince i różyczce	23	10946	0,21%
Act – Hib	przeciwno Haemophilus influenzae	26	6115	0,43%
Pentaxim	przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis i Haemophilus influenzae	1	891	0,11%
Infanrix DTaP	przeciwno błonicy, tężcowi i krztuścowi	2	606	0,33%
Imovax Polio	przeciwno poliomyelitis	18	4841	0,37%
Tdap	przeciwno błonicy, tężcowi, krztuścowi	2	3058	0,07%
Varilrix	przeciwno ospie wietrznej	4	1339	0,30%

Każde zgłoszenie niepożądanego odczynu poszczepiennego jest w Oddziale Epidemiologii analizowane, opracowywane i przekazywane do właściwych podmiotów, tj.: Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, Państwowego Zakładu Higieny oraz Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, celem ostatecznego zakwalifikowania lub ewentualnego wykluczenia niepożądanego odczynu poszczepiennego.

1.3.4. Analiza stanu uodpornienia dzieci i młodzieży

W 2019 roku obowiązkowym szczepieniom ochronnym podlegało 30 858 dzieci i młodzieży do 19 roku życia, których karty uodpornienia znajdowały się w podmiotach leczniczych na terenie powiatu rzeszowskiego.

Szczepienia ochronne podlegają corocznie szczegółowej analizie i sprawozdawczości w następującym zakresie:

- stanu uodpornienia trzech pierwszych roczników dzieci podlegających obowiązkowi szczepień;
- stanu uodpornienia dzieci, młodzieży i osób dorosłych;
- liczby kart uodpornienia przechowywanych przez podmioty przeprowadzające obowiązkowe szczepienia ochronne;
- zużycia preparatów szczepionkowych wybieranych z magazynu PSSE w Rzeszowie;
- osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych
- prowadzenia rejestru osób szczepionych przeciwko wściekliźnie.

Tab. 8. Analiza stanu uodpornienia dzieci w 3. roku życia w latach 2015, 2016, 2017, 2018 i 2019.

Rok analizy	Stan uodpornienia dzieci w 3. roku życia przeciwko:				
	wirusowemu zapaleniu wątroby typu B	blonicy, tężcowi i krztuścowi	poliomyelitis	Haemophilus influenzae	odrze, śwince i różyczce
2015	99,67 %	99,17 %	99,14 %	99,14 %	95,52 %
2016	99,65 %	99,10 %	99,10 %	99,10 %	94,76 %
2017	99,19 %	98,55 %	98,55 %	98,55 %	90,50 %
2018	98,70 %	97,01 %	96,97 %	96,97 %	89,78 %
2019	97,92 %	96,65 %	96,63 %	96,67 %	89,56 %

Z analizy stanu uodpornienia dzieci i młodzieży za rok 2015, 2016, 2017, 2018 i 2019 wynika, że wyszczepialność dzieci w dalszym ciągu maleje, chociaż spadek ten nie jest tak gwałtowny, jak to było chociażby w latach 2017 i 2018.

W 2019 r. lekarze POZ na terenie działalności PPIS w Rzeszowie zgłosili 363 dzieci z różnych roczników, które nie zostały zaszczepione w ogóle oraz dzieci, które zostały zaszczepione tylko w szpitalu po narodzinach. Odmowa szczepień jest problemem narastającym. Rośnie liczba rodziców, którzy nie wyrażają zgody na szczepienie dziecka od pierwszych dni jego życia, już w szpitalu. Bez wątplenia należy przedsięwziąć kompleksowe działania w celu zwiększenia zaufania do szczepień i polepszenia stanu uodpornienia dzieci.

II. ODDZIAŁ HIGIENY ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmowane w ramach urzędowej kontroli żywności mają zapewnić stałe monitorowanie jej bezpieczeństwa i jednocześnie zapobiegać potencjalnym zagrożeniom dla zdrowia konsumentów. Do opracowania niniejszej informacji wykorzystano dane określone w:

- harmonogramie urzędowych kontroli żywności zaplanowanych na rok 2019,
- planie pobierania próbek do badań żywności w zakresie mikrobiologicznym i fizykochemicznym oraz
- w związku z koniecznością przeprowadzania innych zadań podejmowanych na bieżąco, a wynikających z pojawiającymi się nowymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa żywności.

Sprawując w roku 2019 nadzór sanitarny nad obiektami trudniącymi się produkcją, przetwórstwem i obrotem środków spożywczych Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie podejmował i prowadził działania kontrolne z zakresu zarówno zapobiegawczego, jak i bieżącego nadzoru sanitarnego. Dodatkowo pobierano do badań laboratoryjnych próbki produkowanej i oferowanej do sprzedaży żywności, których wyniki stanowiły podstawę rozstrzygającą czy żywność nadaje się do spożycia przez ludzi, czy też nie może być sprzedawana zgodnie z przeznaczeniem.

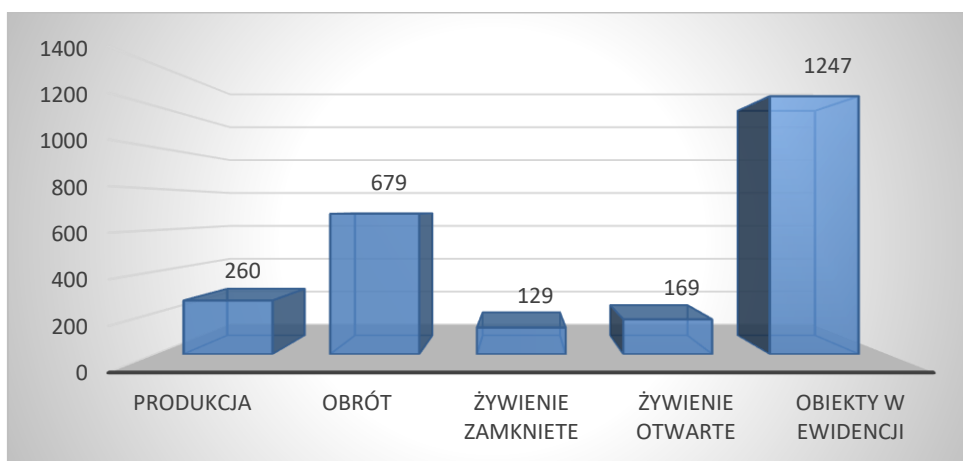
W 2019 r. na terenie powiatu rzeszowskiego w ewidencji obiektów Oddziału Higieny Żywności i Żywienia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie znajdowało się 1247 zakładów żywnościowo-żywnościowych. W 709 obiektach przeprowadzono kontrole sanitarne, co stanowi 57 % wszystkich obiektów.

Przy planowaniu uwzględniono:

- rodzaj zakładu, jego strukturę i stan techniczny (produkcja, obrót, żywienie zbiorowe),
- rodzaj produkowanych lub wprowadzanych do obrotu środków spożywczych,
- znaczenie zakładu i zasięg działalności,
- wyniki ostatnich kontroli, ocenę stanu sanitarnego z lat poprzednich (analiza stwierdzonych niezgodności, rodzaje niezgodności),
- własne systemy kontroli wewnętrznej,
- ocenę potencjalnego ryzyka, na które narażona może być żywność w procesie produkcji lub w obrocie.

W ramach sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego na terenie powiatu rzeszowskiego przeprowadzono również kontrole nieuwzględnione w planie. W 2019 r. ich suma wyniosła 288. Kontrole pozaplanowe to:

- kontrole interwencyjne w związku z sygnałami dotyczącymi nieprawidłowości w funkcjonowaniu placówek,
- kontrole sprawdzające wykonanie wydanych decyzji administracyjnych,
- kontrole na wniosek strony,
- kontrole tematyczne związane z pobieraniem próbek do badań laboratoryjnych,
- kontrole zadaniowe, np. realizacja planu kontroli zakładów produkcji pierwotnej
- kontrole w związku z poleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego, lub Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Wyk. 2. Liczba obiektów znajdujących się w ewidencji w 2019 r. na terenie powiatu rzeszowskiego.

W ramach prowadzonego nadzoru w 2019 r. wydano 62 decyzje administracyjne, nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego obiektów, nakazujących wycofanie z obrotu produktu spożywczego niewłaściwej jakości oraz 1 decyzję nakazującą wstrzymanie działalności w zakresie produkcji i obrotu żywnością. Ponadto za uchybienia sanitarno-higieniczne nałożono 51 mandatów karnych na łączną kwotę 8400 zł.

2.1. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów

2.1.1. Zakłady produkcji żywności

W 2019 r. na terenie powiatu Rzeszowskiego w ewidencji znajdowało się 260 zakładów produkcji żywności, do których zaliczają się:

- 4 wytwórnie lodów,
- 20 automatów do lodów,

- 25 piekarni,
- 36 ciastkarni,
- 6 przetwórní owocowo-warzywnych i grzybowych,
- 2 wytwórní wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych i stołowych,
- 7 zakładów garmazeryjnych,
- 2 wytwórní makaronów,
- 1 wytwórnia suplementów diety,
- 157 innych wytwórní żywności, w tym zakłady produkcji pierwotnej.

Do największych zakładów znajdujących się na terenie powiatu rzeszowskiego należy wymienić:

- wytwórní napojów bezalkoholowych Chmielnik Zdrój w Chmielniku 146,
- wytwórní wód mineralnych Rzeszowianka w Borku Starym 333,
- zakład ALBATROS w Trzebuse 17 a,
- zakład garmazeryjny JARO w Niechobrze 856 a,
- wytwórní suplementów diety Fit Best Line w Tyczynie, ul. Rynek 15.

W roku sprawozdawczym w analizowanej grupie obiektów skontrolowano 125 obiektów, co stanowi 48 % zakładów produkcyjnych znajdujących się w ewidencji.

Wytwórnia napojów bezalkoholowych „Chmielnik Zdrój” w Chmielniku 146 jest dostawcą wody źródłanej, napoi niegazowanych oraz soków pod marką „Alfred”.

Rys.3. Wody źródłane „Alfred”.

Wytwórnia wód mineralnych Rzeszowianka w Borku Starym 333, produkuje naturalną wodę mineralną w wersji niegazowanej, gazowanej czy lekko gazowanej. Na jej bazie powstaje ponadto bogaty asortyment gazowanych napojów smakowych w 13 rodzajach.

Rys. 4. Wody mineralne „Rzeszowianka”.

Przedsiębiorstwo "ALBATROS" przez pierwsze lata opierało swą działalność na produkcji sałatek jarzynowych i śledziowych. Z biegiem czasu wprowadzane były nowe produkty, głównie marynaty śledziowe, które obecnie stanowią główny profil produkcji.

Rys. 5. Przykładowe produkty oferowane przez firmę „ALBATROS”.

Ocena stanu sanitarnego podczas kontroli w zakładach produkcji żywności obejmuje następujący zakres:

- stan sanitarno-techniczny i porządkowy (otoczenia zakładu, pomieszczeń produkcyjnych, magazynowych i socjalnych, maszyn, urządzeń, linii produkcyjnych, środków transportu),
- pochodzenie środków spożywczych ze szczególnym zwróceniem uwagi na dostawców,
- warunki przechowywania (surowców, półproduktów, innych składników żywności),
- prawidłowość i skuteczność przeprowadzanych procesów mycia i dezynfekcji maszyn, urządzeń, sprzętu,
- warunki magazynowania i ekspedycji produktów gotowych,

- stan higieny i zdrowotności pracowników biorących udział w procesie produkcji lub obrocie żywnością,
- prowadzenie dokumentacji i zapisów dotyczących stosowania systemów kontroli wewnętrznej, w tym systemu HACCP oraz realizacji zasad GHP,
- sposób postępowania ze szkodnikami, systemy kontroli wewnętrznej,
- sposób postępowania z odpadami pochodzenia zwierzęcego kat. 3,
- znakowanie gotowych wyrobów, ze szczególnym uwzględnieniem informacji na temat składników alergennych i wartości odżywczej.

W zakładach produkcji żywności znajdujących się na terenie powiatu rzeszowskiego najczęściej stwierdzanymi uchybieniami były:

- niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń zakładu,
- zły stan techniczny urządzeń i wyposażenia zakładu,
- brak skutecznej stałej dezynsekcji wszystkich pomieszczeń zakładu oraz stan techniczny koszyków do wypieku chleba,
- brak lub w nieprawidłowy sposób działająca kontrola wewnętrzna, w tym brak wdrożonego i utrzymanego systemu HACCP.

W 2019 r. w zakładach produkcji żywności na terenie powiatu rzeszowskiego wydano 12 decyzji administracyjnych w celu wyegzekwowania poprawy stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia oraz w związku z uchybieniami sanitarnymi nałożono 4 mandaty karne na kwotę 800 zł. Ponadto w ubiegłym roku wydano 1 decyzję nakazującą wstrzymanie działalności.

2.1.2. Zakłady obrotu żywnością

W bieżącym roku w grupie zakładów obrotu żywnością liczba zewidencjonowanych obiektów wynosiła 679, w tym m.in.:

- 407 sklepów spożywczych,
- 10 kiosków,
- 57 magazynów hurtowych,
- 3 obiekty ruchome i tymczasowe,
- 86 innych obiektów obrotu żywnością,
- 116 środków transportu.

W grupie zakładów obrotu żywnością skontrolowano 405 obiekty, co stanowi 59,6 % zakładów znajdujących się w ewidencji. Kontrole prowadzone w zakładach obrotu żywnością poza oceną stanu technicznego zakładu, zaopatrzenia zakładu w wodę, higieny personelu oraz dokumentacji zakładowej obejmują także ocenę higieny sprzedaży: jakość żywności, magazynowanie żywności, ochrona przed zanieczyszczeniami wewnętrznymi, obecność szkodników, sposoby postępowania w celu zapewnienia skutecznej ochrony zakładu przed szkodnikami, ciągłość łańcucha chłodniczego środków spożywczych łatwo psujących się, segregacja żywności, przechowywanie sprzętu i środków używanych do sprzątania, mycia i dezynfekcji, opakowania przeznaczone do kontaktu z żywnością, pakowanie żywności, wyposażenie kontrolno-sterujące urządzeń chłodniczych, monitorowanie temperatury i dokonywanie zapisów z tej czynności, sprzedaż produktów nieopakowanych, znakowanie żywności, transport żywności.

Do najczęściej spotykanych nieprawidłowości stwierdzanych podczas przeprowadzania czynności kontrolnych należą:

- przechowywanie środków spożywczych niezgodnie z zaleceniami producenta,
- artykuły spożywcze niewłaściwej jakości zdrowotnej oraz po terminie przydatności do spożycia lub dacie minimalnej trwałości,
- brak należytej czystości w pomieszczeniach sklepu,
- brak prawidłowej odzieży ochronnej,
- zły stan sanitarno-higieniczny obiektu (brudne ściany, sufity, podłogi),
- zły stan sanitarno-techniczny sprzętu pozostającego w kontakcie z żywnością,
- brak prowadzonej na bieżąco dokumentacji wynikającej z zapisów systemem HACCP oraz instrukcji GHP,
- sprzedaż środków spożywczych narażonych na zanieczyszczenia zewnętrzne.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami i nieprawidłowościami sanitarno-technicznymi w roku 2019 wydano 25 decyzji administracyjnych w celu wyegzekwowania poprawy stanu sanitarno-technicznego kontrolowanych obiektów. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie bieżącego stanu porządku i czystości nałożono 29 grzywien w drodze mandatów karnych na kwotę 5100 zł.

2.1.3. Zakłady żywienia zbiorowego otwartego

W roku 2019 w grupie zakładów żywienia zbiorowego otwartego liczba zewidencjonowanych obiektów wyniosła 129. Ogółem przeprowadzono 119 kontroli, co stanowi 92 % obiektów z ewidencji.

W omawianej grupie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniach,
- niedomyty lub nieprawidłowo zdezynfekowany sprzęt produkcyjny i opakowania transportowe,
- brak prawidłowego wyparzania naczyń stołowych,
- nieprawidłowo prowadzone procesy technologiczne,
- stwierdzenie środków spożywczych po upływie terminu przydatności lub dacie minimalnej trwałości, o zmienionych cechach organoleptycznych,
- brak zachowania prawidłowej segregacji surowców, półproduktów i wyrobów gotowych,
- przechowywanie środków łatwo ulegających zepsuciu poza ochroną łańcucha chłodniczego,
- brak środków higienicznych i dezynfekcyjnych,
- brak bieżących zapisów z działań w zakresie kontroli wewnętrznej,
- brak aktualnych badań do celów sanitarno-epidemiologicznych osób zatrudnionych.

Za stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości w zakresie wymagań sanitarno-technicznych wydano w powyższej grupie zakładów 22 decyzje administracyjne na poprawę stanu technicznego. Ponadto w wyniku stwierdzonych nieprawidłowości sanitarno-higienicznych nałożono 18 mandatów karnych na łączną kwotę 2500 zł.

2.1.4. Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego

W 2019 r. na terenie powiatu rzeszowskiego w ewidencji znajdowało się 169 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego. Kontrole przeprowadzono w 60 obiektach, co stanowi to 35,5% obiektów z ewidencji. Zakres kontroli zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego obejmuje tak jak w zakładach żywienia zbiorowego otwartego następujące aspekty: stan techniczny, zaopatrzenie zakładu w wodę, personel zakładu, higiena produkcji, dystrybucja i dokumentacja zakładu.

W zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego najczęściej stwierdzanymi uchybieniami i nieprawidłowościami były:

- zniszczony sprzęt i wyposażenie zakładu,
- zły stan techniczny powierzchni podłóg, ścian, sufitów oraz drzwi,
- niewłaściwe warunki sanitarne panujące w zakładzie.

W wyniku podjętych czynności w przedmiotowej grupie obiektów nie stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-higienicznych.

Na terenie powiatu rzeszowskiego znajduje się 1 Szpital Specjalistyczny im. Świętej Rodziny, w którym żywienie odbywa się w systemie cateringowym. Podczas kontroli bloku żywienia w szpitalu nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

2.2. Działania podejmowane w ramach produkcji pierwotnej

Na terenie powiatu rzeszowskiego znajduje się 139 zakładów produkcji pierwotnej oraz 3 punkty skupu. Niniejsi producenci pierwotni zajmują się głównie produkcją owoców miękkich (maliny, truskawki, borówki amerykańskiej, porzeczki), warzyw (sałaty, rzodkiewki, pomidorów, ogórków, fasolki szparagowej, kapusty), zbóż, rzepaku, ziemniaków.

W 2019 r. zgodnie z realizacją „Planu działań na 2019 r. w województwie podkarpackim dotyczący produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowany w ramach porozumienia z dnia 20.01.2015 r. w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego” zaplanowano do kontroli 8 obiektów, tym 4 przeprowadzono wspólnie z pracownikiem Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa. W ramach kompetencji Inspekcji Sanitarnej kontrola obejmowała higienę uprawy, zbiorów i transportu. W 2019 r. pobrano do badań laboratoryjnych 1 próbkę warzyw liściastych (sałata) w kierunku obecności azotanów i azotynów. Żadna z powyższych próbek nie została zakwestionowana.

Z dniem 1 stycznia 2017 roku weszły w życie przepisy Ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników (Dz.U. poz. 1961).

W ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD) rolnicy mogą sprzedawać żywność wyprodukowaną we własnym gospodarstwie. Zainteresowani tego typu sprzedażą zobowiązani są do urzędowej rejestracji na najmniej 30 dni przed dniem rozpoczęcia planowanej działalności. Wniosek w formie pisemnej należy złożyć odpowiednio:

- do Powiatowego Lekarza Weterynarii właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności – w przypadku zamiaru sprzedaży produktów pochodzenia zwierzęcego lub produktów zawierających zarówno produkty zwierzęce jak i roślinne (tzw. żywność złożona)
- do Powiatowego Inspektora Sanitarnego właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności – w przypadku zamiaru sprzedaży żywności pochodzenia niezwierzęcego.

Ilość produktów roślinnych lub zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu, użytych do produkcji danego produktu ma stanowić co najmniej 50% składu tego

produktu, z wyłączeniem wody. Rolnicy sprzedający żywność wyprodukowaną we własnym gospodarstwie przy wykorzystaniu pomieszczeń używanych głównie jako prywatne domy mieszalne (np. przy wykorzystaniu sprzętu i urządzeń gospodarstwa domowego w kuchni domowej) zobowiązani są do spełnienia wymagań rozporządzenia (WE) nr 852/2004 parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie higieny środków spożywczych, określonych w załączniku II w rozdziale III (uproszczone wymagania higieniczne).

Na terenie powiatu rzeszowskiego w 2019 r. zarejestrowano tylko 2 działalności w zakresie rolniczego handlu detalicznego.

2.3. Interwencje

W roku 2019 z terenu powiatu rzeszowskiego przyjęto i rozpatrzono 41 interwencji:

- 19 interwencji w zakładach obrotu żywnością,
- 17 w zakładach żywienia zbiorowego,
- 5 w zakładach produkcji żywności.

Interwencje dotyczyły najczęściej:

- wprowadzania do obrotu żywności po upływie terminu przydatności do spożycia lub niewłaściwej jakości,
- obecności w środkach spożywczych różnego typu zanieczyszczeń,
- nieprawidłowego stanu sanitarnego zakładów spowodowanego brakiem czystości,
- zgłoszenia faktu wystąpienia dolegliwości żołądkowo – jelitowych po spożyciu różnych środków spożywczych, w tym potraw gastronomicznych,
- niewłaściwej jakości wód lub napoi (nieprawidłowy smak lub zapach),

Nie wszystkie interwencje były zasadne, niemniej jednak natychmiast po uzyskaniu takich informacji, podejmowane były czynności kontrolne.

2.4. Działania podejmowane w ramach nadzoru nad suplementami diety

Na szczególną uwagę zasługują zagadnienia związane z suplementami diety. W dobie dużego zainteresowania społeczeństwa zdrowym stylem życia, znacząco wzrasta spożycie suplementów diety, co przekłada się na zwiększoną działalność przedsiębiorców w zakresie ich produkcji i obrotu. Kontrole obejmowały warunki produkcji, zastosowane surowce, właściwa kwalifikacja produktów do grupy suplementów diety oraz ich oznakowanie. Z uwagi na szczególny charakter tej grupy środków spożywczych podejmowane działania obejmują także

analizę treści przekazywanych konsumentom w trakcie prowadzonego obrotu. Ocenie poddawane są zarówno informacje zamieszczane przez producentów na etykietach suplementów diety, a także prezentacje zamieszczane na stronach internetowych gdzie oferowane są do sprzedaży omawiane środki spożywcze.

W 2019 r. na terenie powiatu rzeszowskiego poddano ocenie 48 produkty oferowane do sprzedaży za pośrednictwem sklepów internetowych stwierdzając nieprawidłowości we wszystkich przypadkach. W wyniku stwierdzonych niezgodności prowadzone były postępowania administracyjne zmierzające do usunięcia uchybień, a także niezależnie od nich do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego kierowane były wnioski o nałożenie na przedsiębiorców grzywny.

Działania takie mają na celu uchronienie przeciętnego konsumenta, przed wprowadzaniem w błąd co do właściwości oferowanych do sprzedaży suplementów diety, w tym przed przypisywaniem im właściwości leczniczych.

Z uwagi na wciąż rosnące zainteresowanie konsumentów suplementami diety oraz wiążącą się z nim bardzo dużą skalą na jaką wprowadzane są one do obrotu, kontrola zgodności oferowanych suplementów diety z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego wymaga stałego zwiększania nakładu pracy w tym zakresie

2.5. Działania podejmowane ramach ASF - Afrykańskiego Pomoru Świń

Afrykański pomór świń (African swine fever, ASF) znajduje się na liście chorób Międzynarodowego Urzędu ds. Zdrowia Zwierząt (World Organisation for Animal Health, OIE) podlegających obowiązkowi zgłaszania i urzędowego zwalczania. Jest to wyjątkowo groźna, nieuleczalna, wysoce zakaźna i zaraźliwa, wirusowa choroba świń domowych wszystkich ras oraz dzików. Rezerwuarem wirusa mogą być dziki europejskie, dzikie świnie afrykańskie (bush pigs), guźce (wart hogs) oraz kleszcze z gatunku *Ornithodoros*. Pozostałe gatunki zwierząt są na zakażenie wirusem i Asfvirus (ASFV) niewrażliwe.

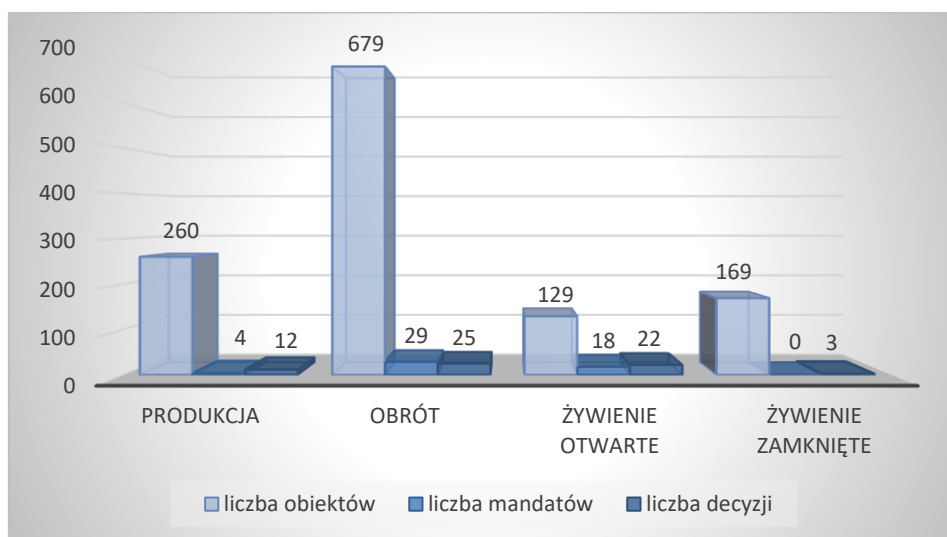
Postępowanie przy podejrzeniu ASF reguluje ustawodawstwo krajowe i unijne. Dotychczas nie opracowano szczepionki przeciw ASF. Aktualnie zwalczanie choroby odbywa się wyłącznie metodami administracyjnymi poprzez wybijanie zwierząt chorych oraz znajdujących się w strefie zapowietrzonej. Ponadto niezbędny jest niezwykle ścisły nadzór nad przejściami granicznymi, w portach i na lotniskach. Należy również konfiskować i unieszkodliwiać żywność oraz odpadki pokonsumpcyjne w samolotach, statkach i wagonach restauracyjnych oraz żywność przewożoną przez wschodnią granicę w bagażu podróżnych oraz bezwzględnie przestrzegać zakazu stosowania zlewek kuchennych w żywieniu świń.

Ze względu na przypadki nielegalnych i negatywnych praktyk i czynności w zakresie przemieszczania świń, mięsa wieprzowego i innych produktów pozyskanych od świń podjęto współpracę z Inspekcją Weterynaryjną, w celu wykrycia i eliminacji procederu wprowadzania do obrotu mięsa niewiadomego pochodzenia, w szczególności dziczyzny. W związku z powyższym w 2019 r. przeprowadzono 534 kontrole, w trakcie których sprawdzano pochodzenie mięsa, w szczególności dziczyzny oraz zagospodarowanie odpadów kat. 3.

2.6. Podsumowanie

1. Stan sanitarny ogółu nadzorowanych obiektów żywności i żywienia w roku 2019 utrzymał się na dobrym poziomie. Dominowały obiekty spełniające wymagania sanitarno-higieniczne.
2. Poprawa stanu sanitarnego zakładów produkcji żywności osiągnięta jest poprzez modernizację obiektów oraz przez wprowadzanie systemów zapewnienia jakości.
3. Znajdująca się w obrocie handlowym jak również produkowana na nadzorowanym terenie żywność, staje się coraz bardziej bezpieczna dla zdrowia.
4. Zakłada się przez stały nadzór spowodować dalszą poprawę bezpieczeństwa żywności a przede wszystkim stanu sanitarnego placówek.
5. Koniecznym staje się zapewnienie prawidłowych warunków transportu żywności w całym łańcuchu – od producenta do odbiorcy końcowego.
6. Należy poprawić, poprzez egzekwowanie systematycznych szkoleń, świadomość osób wykonujących prace przy żywności, w celu zapewnienia jej bezpieczeństwa zdrowotnego.
7. W celu zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego żywności w dalszym ciągu będzie kontynuowany nadzór sanitarny szczególnie w zakresie:
 - wdrażania i skutecznego stosowania systemów kontroli wewnętrznej w obiektach żywności i żywienia – zasad dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz systemu HACCP (wraz z niezbędną dokumentacją),
 - poprawy funkcjonalności obiektów,
 - prawidłowego znakowania wyrobów,
 - właściwego stosowania substancji dodatkowych,
 - zachowania i przestrzegania higieny osobistej i higieny miejsca pracy oraz identyfikowalności surowców i produktów,
 - monitorowania ruchu żywności,

- zachowania łańcucha chłodniczego na całej drodze od surowca do gotowego produktu wydawanego konsumentom, co ma szczególne znaczenie w przypadku środków spożywczych łatwo psujących się.

Wyk. 3. Liczba obiektów, liczba nałożonych mandatów karnych oraz wydanych decyzji administracyjnych w 2019 r. na terenie powiatu rzeszowskiego.

III. ODDZIAŁ HIGIENY PRACY

Do zadań Oddziału Higieny Pracy w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy nadzór nad stanem sanitarnym i higieną w zakładach oraz miejscach pracy, prowadzenie postępowania i dokumentacji w sprawach chorób zawodowych, kontrola przestrzegania przez pracodawców przepisów z zakresu higieny pracy, nadzór nad substancjami i mieszaninami chemicznymi, nadzór nad prekursorami narkotyków grupy 2 i 3, sprawowanie kontroli nad czynnikami biologicznymi występującymi w środowisku pracy, nadzór nad produktami biobójczymi, nadzór nad czynnikami rakotwórczymi w środowisku pracy, nadzór nad zakazem wprowadzania do obrotu produktów co do których zachodzi podejrzenie, że są środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi, nadzór nad detergentami, egzekwowanie od pracodawców bezpiecznych warunków pracy przez kontrolowanie wyników pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy, wykonywanych przez laboratoria uprawnione do prowadzenia takich badań.

Zgodnie z wytycznymi GIS na 2019 rok, nadzór w dziedzinie higieny pracy był prowadzony głównie w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy, postępowań administracyjnych dotyczących chorób zawodowych, nadzoru nad warunkami pracy oraz wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach przemysłu tworzyw sztucznych, przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest, kontroli warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki odpadami i ściekami.

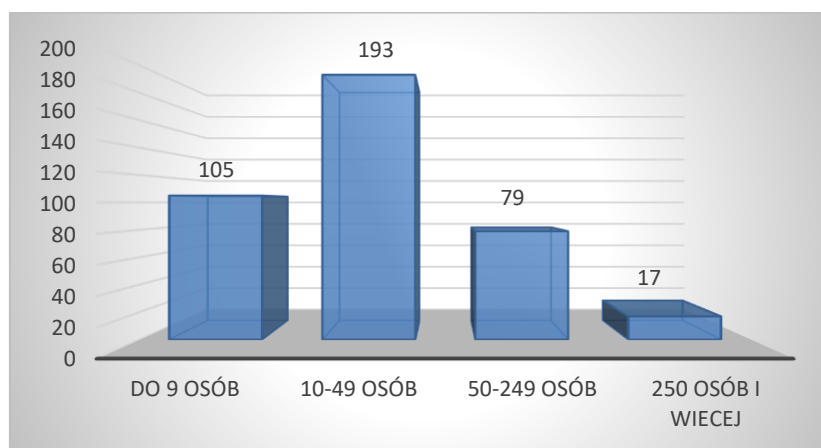
W 2019 roku w ewidencji obiektów na terenie powiatu rzeszowskiego pod nadzorem Oddziału Higieny Pracy pozostawało 394 zakłady, z których skontrolowanych zostało 176, zatrudniających 7728 osób.

W nadzorze z zakresu higieny pracy znajdują się również duże zakłady pracy zatrudniające 250 i więcej osób m.in. Zakłady Porcelany Elektrotechnicznej ZAPEL S.A., BSH Sprzęt Gospodarstwa Domowego Sp. z o.o., BorgWarner Rzeszów Sp. z o.o, MTU AERO ENGINES POLSKA Sp. z o.o., Goodrich Aerospace Poland Sp. z o.o. Są to zakłady funkcjonujące wiele lat oraz nowo powstałe w specjalnej strefie ekonomicznej w Trzebownisku i Głogowie Małopolskim.

Rys. 6. Zakład BorgWarner Poland Sp. z o.o. w Podstrefie Trzebowno.

Zakłady znajdujące się w wolnej strefie w większości są pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie. Należą do sektora przetwórstwa tworzyw sztucznych, medycznego, elektromaszynowego, metalowego, motoryzacyjnego, lotniczego oraz usługowego. Takie obiekty wymagają większej ilości czasu na przeprowadzenie kontroli, a tematyka występujących w nich zagadnień jest bardzo różnorodna. Dotyczy nie tylko tematyki higieny pracy, lecz również pozostałych zagadnień będących w zakresie Inspekcji Sanitarnej.

Wyk. 4. Liczba zakładów pracy w ewidencji z podziałem na ilość zatrudnionych pracowników w powiecie rzeszowskim w 2019 roku.

W ramach prowadzonego nadzoru w 2019 roku przeprowadzono 203 kontrole, w wyniku których wydano 36 decyzji administracyjnych oraz 3 upomnienia. Wydano także jedną decyzję nakazującą unieruchomienie stanowiska pracy, wynikającą z przekroczenia najwyższego dopuszczalnego stężenia chwilowego (NDSCh) kwasu fosforowego (V). Wyniki pomiarów w tym zakładzie wykazały również przekroczenie norm poziomu ekspozycji na hałas odniesiony do przeciętnego 8-godzinnego dnia pracy na jaki narażeni są pracownicy na stanowisku pracy.

W 28 skontrolowanych zakładach na terenie powiatu rzeszowskiego stwierdzono nieprawidłowości w zakresie warunków higieny pracy. Do najczęściej stwierdzanych uchybień należały:

- brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy (mikroklimat gorący, zapylenie natężenie hałasu, stężenia pyłów, stężenia związków toksycznych, stężenia pyłów, dymów i gazów spawalniczych, stężenia mgły olejowej, natężenia drgań ogólnych) przeprowadzonych przez laboratorium uprawnione do wykonania pomiarów,
- brak oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynnik chemiczny, (uwzględniając niebezpieczne właściwości czynnika chemicznego, dane z kart charakterystyki substancji chemicznych i ich mieszanin, rodzaj, poziom i czas trwania narażenia, wartości dopuszczalnych stężeń w miejscu pracy),
- brak aktualnej oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynniki biologiczne występujące na stanowiskach pracy (zawierającą pełny wykaz szkodliwych czynników biologicznych, rodzaj, stopień oraz czasu trwania narażenia na działanie szkodliwego czynnika biologicznego),
- brak szkoleń pracowników w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej,
- brak wykazu wyposażenia apteczki ustalony w porozumieniu z lekarzem sprawującym profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami,
- brak instrukcji udzielaniu pierwszej pomocy,
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich stwierdzających brak przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy pracowników na zajmowanych stanowiskach,
- brak rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia oraz karty badań i pomiarów,
- brak aktualnego spisu stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych,
- brak aktualnych kart charakterystyki substancji i mieszanin chemicznych stosowanych w zakładzie,
- pracownicy stosujący substancje i mieszaniny chemiczne nie mieli dostępu do informacji zawartych w kartach charakterystyki,
- zły stan techniczny i sanitarny pomieszczeń pracy (powierzchnie podłóg, ścian),
- brak natrysków ratunkowych (prysznic bezpieczeństwa) do obmycia całego ciała oraz oddzielnych natrysków (prysznic) do przemywania oczu, gdzie występuje niebezpieczeństwo oblania pracowników środkami żrącymi na stanowiskach stosowania przez pracowników środków dezynfekcyjnych i myjących sklasyfikowanych jako żrący H-314,

- brak programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas,
- podczas kontroli stwierdzono także przypadki stosowania niebezpiecznych preparatów chemicznych w nieodpowiednio oznakowanych pojemnikach, które posiadały cechy opakowań służących do środków spożywczych.

Ponadto w 13 skontrolowanych zakładach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące przekroczeń normatywów higienicznych na stanowiskach pracy, na których 113 pracowników wykonywało pracę w przekroczonym poziomie ekspozycji na hałas odniesiony do 8-godzinnego dobowego wymiaru czasu pracy, 1 osoba pracowała w warunkach przekroczenia normatywów drgań mechanicznych o działaniu ogólnym na organizm człowieka, a 26 osób w przekroczeniu najwyższego dopuszczalnego stężenia związków chemicznych (tj. 20 osób pracowało w przekroczeniu na mangan oraz tlenki żelaza, 22 osób w przekroczeniu na tlenek węgla, zaś 2 osoby pracowały w przekroczeniu na propan-2-ol).

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydane zostały decyzje administracyjne, nakazujące obniżenie przekroczeń normatywów higienicznych do wartości określonych normą, które nie będą zagrażać zdrowiu pracowników. Wyegzekwowano poprawę warunków pracy poprzez obniżenie NDN (Najwyższego Dopuszczalnego Natężenia) hałasu dla 41 pracowników, drgań o działaniu ogólnym na organizm człowieka dla 1 pracownika oraz obniżono przekroczenie normatywów związków chemicznych dla 26 pracowników, w tym 20 pracownikom obniżono NDS (Najwyższego Dopuszczalnego Stężenia) manganu oraz tlenków żelaza, 2 pracownikom obniżono NDS propan-2-olu, zaś 22 pracownikom zniwelowano przekroczenie tlenków węgla. Na stanowiskach pracy, gdzie warunki technologiczne i techniczne nie pozwoliły na całkowite usunięcie przekroczeń natężenia hałasu, nakazano zaopatrzenie pracowników w odpowiednio dobrane ochronniki słuchu oraz nakazano opracowanie i zastosowanie programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia natężenia na hałas w środowisku pracy.

Na terenie powiatu rzeszowskiego wielu pracowników w swoim środowisku pracy narażonych było na kontakt z różnymi szkodliwymi czynnikami biologicznymi, mogącymi być przyczyną zakażenia, alergii (uczulenia) lub zatrucia, a także choroby zawodowej. Definiuje się je jako:

- drobnoustroje komórkowe oraz jednostki bezkomórkowe zdolne do replikacji lub przenoszenia materiału genetycznego (bakterie, grzyby, wirusy),
- drobnoustroje zmodyfikowane genetycznie,
- hodowle komórkowe,

- pasożyty wewnętrzne człowieka,
- priony.

Ze względu na stopień zagrożenia czynniki biologiczne dzielone są na 4 grupy, a podstawą podziału są ich właściwości zakaźne. Kryteriami zaklasyfikowania czynników biologicznych do poszczególnych grup zagrożenia są:

- zdolność do wywoływania choroby u człowieka oraz ciężkości jej przebiegu,
- możliwość rozprzestrzenienia się choroby w populacji,
- możliwość zastosowania skutecznej profilaktyki i leczenia.

Tab. 9. Klasyfikacja czynników biologicznych według grup zagrożenia.

Grupa zagrożenia	Wystąpienie choroby	Możliwość rozprzestrzenienia w populacji	Profilaktyka i/lub leczenie
Grupa zagrożenia 1	mało prawdopodobne	bez znaczenia	nie jest wymagane
Grupa zagrożenia 2	możliwe	mało prawdopodobne	zazwyczaj możliwe
Grupa zagrożenia 3	istotne zagrożenie pracowników ciężką chorobą	wysoce prawdopodobne	zazwyczaj możliwe
Grupa zagrożenia 4	istotne zagrożenie pracowników ciężką chorobą	wysoce prawdopodobne	zazwyczaj niemożliwe

Na terenie powiatu rzeszowskiego występują czynniki biologiczne zaklasyfikowane do 1, 2 i 3 grupy zagrożenia. W ubiegłym roku w 83 zakładach pracowało ogółem 2135 osób narażonych na działanie czynników biologicznych zaklasyfikowanych do kategorii 2 i 3. Były to m.in. zakłady produkujące żywność, jednostki ochrony zdrowia, zakłady gospodarki odpadami, oczyszczalnie ścieków oraz pływalnie. Przeprowadzone kontrole stwierdziły realizację przez pracodawców wymogów w zakresie ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki.

Na terenie powiatu rzeszowskiego, objętym nadzorem przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie, występowały w środowisku pracy substancje, mieszaniny oraz procesy przemysłowe o udowodnionym działaniu rakotwórczym lub mutagennym na organizm pracownika. W 2019 roku w narażeniu na czynniki rakotwórcze pracowało 217 osób w 18 skontrolowanych zakładach. Najczęściej występującymi czynnikami rakotwórczymi były:

promieniowanie rentgenowskie w jednostkach ochrony zdrowia; związki chromu, kobaltu, formaldehyd oraz pyły drewna twardego w procesach produkcyjnych; jak również odczynniki chemiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym wykorzystywane w analizach chemicznych w laboratoriach zakładowych i badawczych, a także w stosowanych procesach technologicznych.

W trakcie prowadzonych kontroli higieny pracy w 2019 roku, stwierdzono nieprawidłowości w zakresie ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki, takie jak :

- brak rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z czynnikiem rakotwórczym (pył drewna twardego, związki toksyczne: formaldehyd),
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie czynnika o działaniu rakotwórczym (pył drewna twardego, związki toksyczne: formaldehyd).

Na stwierdzone nieprawidłowości zostały wydane decyzje administracyjne nakazujące usunięcie uchybień.

W 2019 roku do Oddziału Higieny Pracy nie wpłynęły skargi z zakresu bezpieczeństwa oraz higieny pracy oraz nadzoru nad mieszaninami i substancjami chemicznymi na terenie powiatu rzeszowskiego. W ramach prowadzonego nadzoru, przeprowadzono również kontrolę nad bezpieczeństwem i higieną pracy podczas usuwania i transportu przyzmy wyrobów zawierających azbest z budynku mieszkalnego. Przeprowadzona kontrola w tym zakresie nie wykazała nieprawidłowości.

Praca w narażeniu zawodowym, tj. w kontakcie z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, występującymi w środowisku pracy, a także praca w związku ze sposobem wykonywania pracy, jak również sposób wykonywania pracy, może w konsekwencji prowadzić do wystąpienia chorób zawodowych. W roku 2019 z terenu powiatu rzeszowskiego zgłoszono 5 podejrzeń chorób zawodowych. Pracownicy Oddziału Higieny Pracy przeprowadzili na terenie powiatu rzeszowskiego 15 dochodzeń w związku ze zgłoszonymi podejrzeniami w sprawach chorób zawodowych. W wyniku prowadzonego postępowania wydano 3 decyzje stwierdzające chorobę zawodową. Stwierdzone choroby zawodowe dotyczyły następujących schorzeń:

- choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa: borelioza – u 3 osób.

W bieżącym roku wydano 3 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej dotyczyły chorób:

- choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa: borelioza – u 1 osoby,

- przewlekła choroba układu ruchu wywołana sposobem wykonywania pracy – przewlekłe zapalenie ścięgna i jego pochewki – u 1 osoby,
- przewlekła choroba układu ruchu wywołana sposobem wykonywania pracy – przewlekłe zapalenie kaletki maziowej – u 1 osoby.

Wyk. 5. Choroby zawodowe w powiecie rzeszowskim w 2019 roku.

W okresie od 2014 r. do 2019 r. liczba przeprowadzonych postępowań w związku ze zgłoszonymi podejrzzeniami chorób zawodowych utrzymuje się na podobnym poziomie.

Od 2008 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna egzekwuje zakaz wprowadzania do obrotu środków zastępczych na terenie kraju. W oparciu o dane uzyskiwane od współpracujących z Państwową Inspekcją Sanitarną w tym zakresie jednostek m.in. Policji, Służb Celnych ustalono, że na terenie powiatu rzeszowskiego w 2019 r. nie funkcjonowały stacjonarne punkty handlowe, które miałyby w swojej ofercie produkty, co do których zachodziło podejrzenie, że są środkami zastępczym. Handel tymi produktami prowadzony był przez internet. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie kontynuuje współpracę z odpowiednimi organami w zakresie przestrzegania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie prowadzi wspólnie z organami policji monitoring rynku substancji psychoaktywnych. Prowadzenie działań rozpoznawczych i czynności kontrolnych ma na celu identyfikację podmiotów, co do których istnieje uzasadnione podejrzenie, że wytwarzają lub wprowadzają do obrotu te środki. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie prowadzi działania edukacyjne i szkoleniowe dotyczące strategii rozwiązywania problemów wynikających z używania środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. Substancje psychoaktywne mogą być dostarczane do organizmu

również drogą wziewną przy pomocy urządzenia do palenia e-papierosów (papierosów elektronicznych). Nadzór nad środkami przeznaczonymi do e-papierosów będzie kontynuowany ze względu na ryzyko zdrowotne związane z używaniem e-papierosów.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie monitoruje sytuację epidemiologiczną w zakresie używania środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, zbiera i analizuje dane statystyczne dotyczące przypadków zatruc tymi środkami. Substancje psychoaktywne mogą być dostarczane do organizmu również drogą wziewną przy pomocy urządzenia do palenia e-papierosów (papierosów elektronicznych). Nadzór nad środkami przeznaczonymi do e-papierosów będzie kontynuowany ze względu na ryzyko zdrowotne związane z używaniem e-papierosów.

W 2019 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie zgłoszono 3 przypadki podejrzeń zatruc środkami zastępczymi u osób mieszkających na terenie powiatu rzeszowskiego. Były to osoby w przedziale wiekowym 16-17 lata. Po przeprowadzeniu wywiadów z tymi osobami w dwóch przypadkach nie uzyskano informacji, skąd mieli „dopalacze”. Natomiast w jednym przypadku młodociany zeznał, iż zakupił środek zastępczy od diler.

IV. ODDZIAŁ HIGIENY KOMUNALNEJ

Pracownicy oddziału higieny komunalnej kontrolują pod względem sanitarno-higienicznym obiekty użyteczności publicznej do których należą: hotele, domy pomocy społecznej, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu, dworce autobusowe, pływalnie kryte oraz odkryte oparte na wodzie wodociągowej, miejsca wykorzystywane do kąpieli oraz ustępy publiczne.

W ramach nadzoru nad wodociągami kontrolowane są stacje uzdatniania wody, pobierane próbki wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz wydawane oceny o przydatności wody do spożycia.

4.1. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie realizuje monitoring jakości wody, w ramach którego prowadzi rejestr wodociągów oraz punktów pobierania próbek wody z wodociągów, gromadzi, weryfikuje, analizuje i ocenia jakość wody oraz informuje starostów, wójtów albo burmistrzów o wynikach badań monitoringowych. Ponadto przeprowadza kontrole sanitarne i techniczne nadzorowanych wodociągów. W przypadku złego stanu technicznego wydaje decyzje nakazujące ich poprawę. Po każdorazowym badaniu wody zostaje wydana ocena okresowa jakości wody. Tak zwana ocena obszarowa obejmująca rok 2019 zostanie wydana w terminie do końca I kwartału 2020 r.

Do urzędzeń dostarczających wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi w powiecie należą wodociągi o produkcji:

- poniżej 100 m³ na dobę – 4 wodociągi,
- od 100 – 1000 m³ na dobę – 16 wodociągów,
- od 1000 – 10 000 m³ na dobę – 5 wodociągów.

Łącznie w 2019 r. we wszystkich wodociągach w 13 przypadkach wszczęto postępowanie z uwagi na pogorszenie jakości wody w zakresie parametrów fizykochemicznych (nieznaczne przekroczenia manganu, żelaza, mętności, jonu amonowego) oraz mikrobiologicznych (pojedyncze bakterie grupy coli). Wszystkie postępowania po uzyskaniu poprawy wskazanych parametrów zostały umorzone. W roku 2019 wydano 4 decyzje o nieprzydatności wody w zakresie mikrobiologicznym w wodzie dostarczanej przez wodociągi: Kamień, Łąka, Krasne, Głogów Małopolski. Po przeprowadzonych działaniach naprawczych jakość wody uległa poprawie – stwierdzono przydatność, a decyzje umorzono.

W roku 2018 została wydana decyzja na odstępstwo w związku z przekroczeniem parametru bor w wodzie z wodociągu Chmielnik (na poziomie 2,0 mg/litr), z terminem do 06.04.2021 r. Dopuszczalna wartość tego parametru według obowiązującego rozporządzenia wynosi 1,0 mg/litr. Gmina systematycznie informuje tutaj Inspektora o prowadzonych działaniach oraz okazuje wyniki badania w zakresie parametru bor. W przypadku wodociągu Bachórz obowiązuje decyzja na warunkową przydatność wody w zakresie żelaza oraz manganu do 15.03.2020 r.

Stan techniczny stacji uzdatniania wody 6 wodociągów budził zastrzeżenia. W związku z czym wydano 6 decyzji na: odnowienie korytarzy, pomieszczeń socjalnych, sanitarno-higienicznych, pomieszczeń stacji uzdatniania wody, wymianę drabinek wewnątrz zbiorników wody czystej, poprawę ogrodzeń studni, odnowienie komór studni, pokryw nastudziennych na wodociągach: Bachórz, Głogów Małopolski, Chmielnik, Krasne, Hyżne, Tyczyn. Wszystkie zostały wykonane, za wyjątkiem wodociągu Krasne – termin wykonania to 31 marzec 2020 r.

Fot. 2. Elementy Stacji uzdatnia wody w Jasionce: zbiorniki oraz zestaw pompowy.

4.2. Obiekty użyteczności publicznej

4.2.1. Baseny kąpielowe

W 2019 r. na terenie powiatu rzeszowskiego tut. Inspektor nadzorował 10 pływalni, w tym 8 krytych oraz 2 odkryte. Przeprowadzono 11 kontroli stanu sanitarnego. W związku z interwencją na obiekt TERMY GŁOGOWSKIE przy ul. Piaski 41 w Głogowie Małopolskim po przeprowadzonej kontroli obiekt wyłączono z użytkowania z uwagi na brak nadzoru nad jakością wody w wannie z hydromasażem, natomiast za zły stan sanitarno-higieniczny nałożono mandat karny w kwocie 400 zł. Na wniosek strony po przeprowadzonej kontroli obiekt został dopuszczony do użytku.

Rys. 7. Termy Głogowskie – strefa saun, Głogów Małopolski, ul. Piaski 41.

Wydana decyzja w roku 2018 (w zakresie poprawy stanu technicznego) na zapewnienie właściwej powierzchni posadzek wokół niecek basenowych na basenie krytym WODNIK w Głogowie Małopolskim z terminem realizacji do 31 marca 2019 r. została wykonana. Ponadto po przeprowadzonej kontroli Basenu FALA w Trzebownisku wydano decyzję na zapewnienie w dobrym stanie technicznym ścian w toaletach ogólnodostępnych, ławek w holu, likwidację zacieków na futrynach drzwi wejściowych. Decyzja została wykonana w terminie.

Rys. 8. Kryta pływalnia FALA w Trzebownisku.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9.11.2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016) właściciele lub zarządcy pływalni mają obowiązek prowadzenia kontroli wewnętrznej nad jakością wody basenowej. Kontrola ta obejmuje bieżącą obserwację wody, monitoring parametrów fizycznych wody (prowadzony co 4 godziny) oraz pobór prób wody przez akredytowane laboratorium zgodnie z harmonogramem ustalonym z PPIS w Rzeszowie.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie po analizie kontroli wewnętrznej prowadzonej przez właścicieli pływalni, a także wyników badań wody basenowej wykonanych z nadzoru sanitarnego, dokonał zbiorczej rocznej oceny wody w 9 pływalniach na terenie powiatu rzeszowskiego (8 pozytywnych, 1 negatywną).

4.2.2. Miejsca wykorzystywane do kąpieli

W sezonie letnim 2019 r. nadzorowano 1 miejsce wykorzystywane do kąpieli w Bratkowicach. Wydano 2 oceny bieżącej jakości wody, w których stwierdzono przydatność wody do kąpieli oraz przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną.

4.2.3. Domy Pomocy Społecznej całodobowe i dzienne

Na terenie powiatu rzeszowskiego istnieje 17 obiektów przeznaczonych dla osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych intelektualnie i fizycznie oraz przewlekle chorych. Przeprowadzono 16 kontroli sanitarnych. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny w tych obiektach nie budził zastrzeżeń.

4.2.4. Hotele, obiekty hotelarskie oraz wczasowo-turystyczne, schroniska młodzieżowe, noclegownie i domy dla bezdomnych

PPIS w Rzeszowie sprawuje nadzór nad 35 obiektami. W toku przeprowadzonych 19 kontroli nie stwierdzono usterek sanitarno-higienicznych. Natomiast wydano 1 decyzję na Hotel FENIKS w Nowej Wsi na zapewnienie w dobrym stanie technicznym wyposażenia toalet ogólnodostępnych oraz powierzchni ścian w terminie do 31 grudnia 2019 r.

4.2.5. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu

PPIS w Rzeszowie sprawuje nadzór nad 130 obiektami, świadczącymi usługi związane z pielęgnacją ludzkiego ciała. W ciągu 2019 r., przeprowadzono 31 kontroli sanitarnych. Wydano 10 decyzji, które dotyczyły m. in. poprawy stanu technicznego zakładów. Punkty decyzji nakazywały: odnowienie brudnych, z odpryskami farby ścian w pomieszczeniach usługowych zakładu, zainstalowanie umywalki z bieżącą ciepłą i zimną wodą oraz

odprowadzeniem ścieków do kanalizacji przy stanowisku świadczenia usług, opracowania procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi przy świadczeniu usług, zapewnienie wyposażenia zakładu o powierzchniach gładkich, zmywalnych i odpornych na wilgoć i środki dezynfekcyjne.

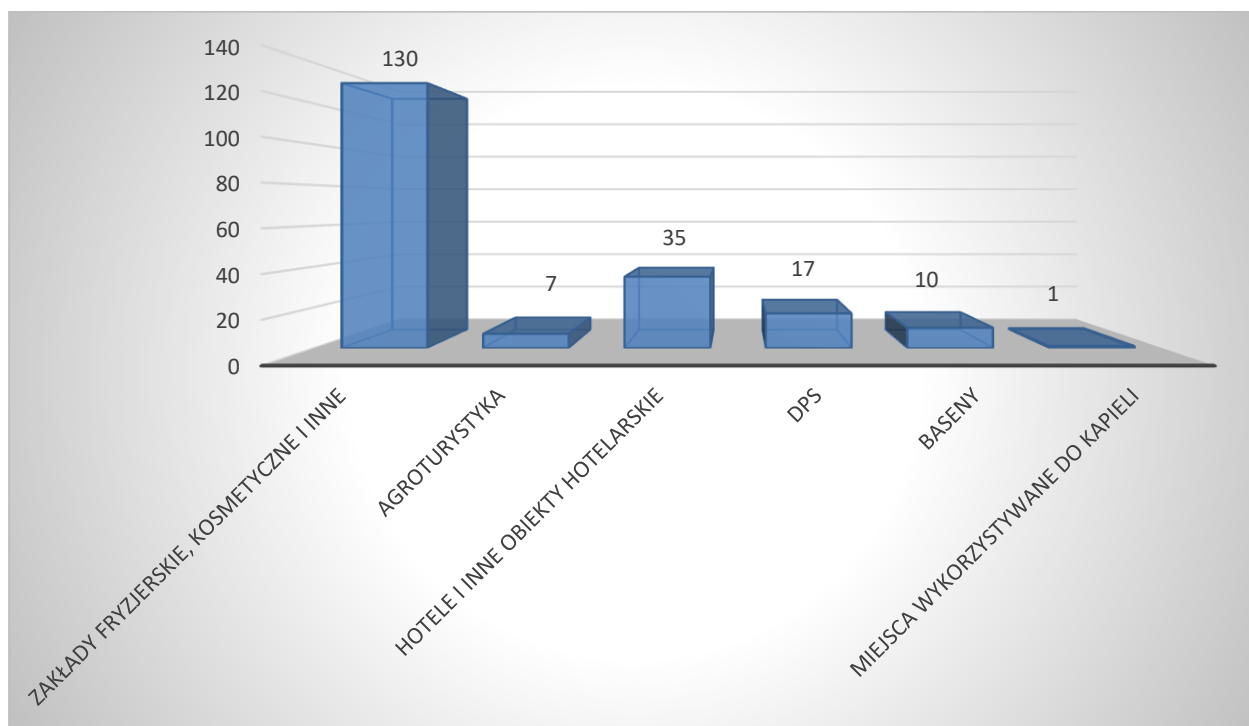
Nałożono 1 mandat karny na kwotę 150 zł za wielokrotne stosowanie sprzętu jednorazowego użytku.

4.2.6. Agroturystyka

PPIS w Rzeszowie sprawuje nadzór nad 7 obiektami. W roku 2019 kontroli w tej grupie nie przeprowadzono.

Rys. 9. Agroturystyka „Boska Dolina” w Dylągówce.

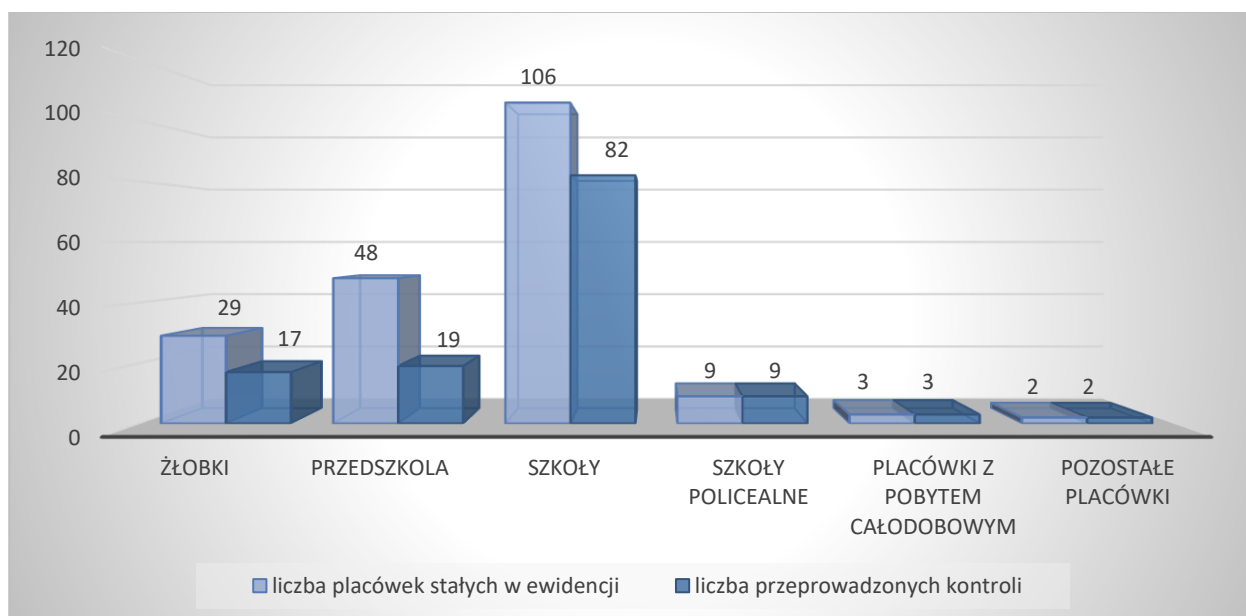

Wyk. 14. Liczba obiektów użyteczności publicznej w 2019 r. na terenie powiatu rzeszowskiego.

V. ODDZIAŁ HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

5.1. Ocena stanu sanitarnego placówek oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu rzeszowskiego

W 2019 roku w ewidencji pionu Higieny Dzieci i Młodzieży Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Rzeszowie znajdowało się 188 placówek stałych oraz 82 turnusy letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży. Obiekty objęte nadzorem to przede wszystkim: żłobki, przedszkola i szkoły.

Wyk. 7. Liczba obiektów w ewidencji w stosunku do przeprowadzonych kontroli w tych obiektach w 2019 r.

Pracownicy oddziału przeprowadzili w placówkach stałych i sezonowych 140 kontroli, w tym: 17 kontroli w żłobkach, 19 w przedszkolach, 82 w szkołach, 3 w placówkach z pobytem całodobowym, 17 w obiektach sezonowych w ramach letniego i zimowego wypoczynku oraz 2 w pozostałych placówkach, uzyskując następujący obraz stanu sanitarno-technicznego:

5.1.1. Żłobki

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie w 2019 r. pełnił nadzór nad 29 żłobkami, przeprowadzając w nich 17 kontroli. W skontrolowanych żłobkach przebywało łącznie 346 dzieci.

Na terenie powiatu rzeszowskiego powstało 5 nowych żłobków tj.: Gminny Żłobek w Głogowie Małopolskim, Żłobek w Woli Cichej, Żłobek w Jasionce, Żłobek w Łowisku oraz Prywatny Żłobek „Słoneczny Zakątek” w Głogowie Małopolskim.

Rys. 10. Żłobek „Słoneczny Zakątek” w Głogowie Małopolskim.

We wszystkich placówkach zapewnione były higieniczne warunki pobytu dzieci. Zabawki były czyste, nieuszkodzone, dostosowane do wieku dzieci oraz posiadały wymagane certyfikaty. Mycie i dezynfekcja sprzętu odbywała się w sposób prawidłowy. Zapewnione były środki do dezynfekcji nocników i przewijaków.

Dzieci otrzymywały posiłki w formie śniadań, II śniadań, obiadów dwudaniowych i podwieczorków. W większości żłobków na terenie gminy posiłki dostarczane były przez firmy cateringowe. W trakcie kontroli zwracano także uwagę na prawidłowe układanie jadłospisów oraz udzielano instruktaży i wydawano zalecenia odnośnie prawidłowego żywienia dzieci w wieku żłobkowym.

5.1.2. Przedszkola

Na terenie powiatu rzeszowskiego w 2019 roku znajdowało się 48 przedszkoli. W 2019 r. powstały 2 nowe prywatne przedszkola tj. Niepubliczne Przedszkole „Bajkowy Zakątek” w Świlczy oraz Niepubliczne Przedszkole „Magiczny Zakątek” w Głogowie Małopolskim.

Fot. 3. Przedszkole Miejskie w Dynowie.

Pracownicy PSSE w Rzeszowie przeprowadzili 19 kontroli w przedszkolach w trakcie których stwierdzono, że dzieci mają zapewnione właściwe warunki pobytu. Sale zabaw, sanitariaty oraz pozostałe pomieszczenia z których korzystały przedszkolaki były utrzymane w czystości i porządku. Szczególną uwagę zwracano na warunki do przechowywania indywidualnych szczoteczek i kubków do mycia zębów oraz zachęcano do stwarzania warunków do realizacji tego zadania począwszy od najmłodszych grup przedszkolnych, by w ten sposób przyczynić się do zwiększenia świadomości, motywacji oraz wyrobienia nawyku codziennego i prawidłowego mycia zębów wśród dzieci. Uwagę zwracano także na warunki w jakich przechowywana jest pościel oraz dostosowanie stolików i krzeseł do zasad ergonomii. Kontrolowano także bezpieczeństwo dzieci uczestniczących w zabawach na świeżym powietrzu. W szczególności sprawdzano zabezpieczenie piaskownic przed zanieczyszczeniami oraz przypominano o systematycznej wymianie piasku (co najmniej dwa razy w roku). Stan sanitarno-higieniczny i techniczny w większości obiektów nie budził zastrzeżeń.

We wszystkich placówkach prowadzone było dożywianie dzieci. Posiłki przygotowywane były na miejscu, dowożone przez firmy cateringowe lub z innych placówek na terenie danej gminy, w których przygotowywane były posiłki dla dzieci np. ze szkół. W trakcie przeprowadzonych kontroli sanitarnych dokonywano także jakościowej oceny jadłospisów. Sprawdzano czy są one ułożone zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Na podstawie ocenionych jadłospisów można uznać żywienie dzieci w przedszkolach za dobre.

Ponadto pracownicy PSSE przypominali o konieczności stosowania środków dezynfekujących do rąk i powierzchni o spektrum działania nie tylko bakteriobójczym i grzybobójczym ale i wirusobójczym w ramach profilaktyki zapobiegania chorobom bakteryjnym i wirusowym. Zalecano stosowanie takich środków nie tylko w blokach żywienia ale także do przeprowadzania takiej dezynfekcji w salach zabaw dzieci a zwłaszcza do stolików, klocków i innych zabawek które można dezynfekować.

5.1.3. Szkoły

W 2019 r. pod nadzorem PPIS w Rzeszowie znajdowało się 106 szkół. W Tyczynie i Chmielniku powstały dwie nowe szkoły branżowe I stopnia. Pracownicy PSSE w Rzeszowie przeprowadzili w tych placówkach 82 kontrole.

Oceniając stan techniczny i sanitarny obiektów szkolnych należy stwierdzić, że na terenie powiatu rzeszowskiego nie występują placówki, które nie zapewniają właściwych warunków

technicznych i higienicznych. W wielu placówkach prowadzone są modernizacje i remonty kapitalne. W Szkole Podstawowej w Pogwizdowie Nowym oddano do użytku nowy blok sportowy.

Rys. 11. Hala sportowa, wybudowana przy Zespole Szkół w Pogwizdowie Nowym.

W dziesięciu szkołach wydano decyzje administracyjne. Obejmowały one m. in. odnowienie podłóg w salach gimnastycznych i salach lekcyjnych, odnowienie ścian i sufitów w salach lekcyjnych, ciągach komunikacyjnych i klatkach schodowych. Czystość i porządek w większości placówek szkolnych nie budziły zastrzeżeń. Sanitariaty wyposażone były w środki higieny osobistej tj. mydło i papier toaletowy oraz w ręczniki papierowe lub suszarki. W oddziale przedszkolnym Szkoły Podstawowej w Zabratówce nałożono mandat karny za nieporządek w sali zabaw dla dzieci i brudne klocki i zabawki. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca wykazała poprawę warunków higieniczno-sanitarnych w tej placówce.

Jako ważny element przeciwdziałania wadom postawy wśród dzieci i młodzieży skontrolowano zapewnienie uczniom możliwości pozostawiania przyborów i pomocy naukowych w szkole oraz właściwe dostosowanie mebli szkolnych do zasad ergonomii. Wszystkie skontrolowane szkoły gwarantowały uczniom możliwości pozostawiania w szkole podręczników i przyborów szkolnych.

Ocenie poddano również żywienie uczniów w szkołach. Wydawanie ciepłych posiłków prowadzone było w formie obiadów jednodaniowych lub dwudaniowych. Posiłki przygotowywane były na miejscu lub dowożone z innych placówek oświatowych z terenu gminy. W Szkole Podstawowej w Trzebowniku i w Zespole Szkół w Dąbrowie zostały przeprowadzone modernizacje bloków żywienia, mające na celu poprawę warunków produkcji żywności. Przeprowadzone kontrole stołówek i punktów wydawania posiłków nie wykazały nieprawidłowości. Produkcja i wydawanie posiłków odbywało się w higienicznych warunkach.

Surowce i półprodukty wykorzystywane do przygotowania obiadów były prawidłowo przechowywane a ich termin przydatności do spożycia lub data minimalnej trwałości były aktualne.

Oceniano także jadłospisy oraz przypomniano, że zróżnicowany sposób żywienia jest podstawowym warunkiem dobrego zdrowia. Wymagano aby zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach, w każdym tygodniu podawana była porcja ryby, aby w ciągu tygodnia nie było podawanych więcej niż dwie potrawy smażone, by w każdym posiłku podawana była porcja owoców lub warzyw oraz każdego dnia była podana porcja z grupy mięso, jajo, orzechy lub nasiona roślin strączkowych. Zalecano dodatkowo aby do sałatek i surówek używać najlepszej oliwy extra virgin.

Za pozytywne zjawisko należy uznać udział szkół w programie „Zdrowa żywność” w ramach którego uczniowie otrzymują owoce, warzywa oraz mleko lub napój mleczny. Warunki prowadzenia tych akcji oraz dystrybucja żywności odbywały się w sposób prawidłowy.

5.1.4. Placówki z pobytem całodobowym

Na terenie powiatu rzeszowskiego znajdują 3 placówki z pobytem całodobowym tj. Dom Studenta w Kielnarowej oraz 2 domy dziecka – Dom Dziecka w Dynowie oraz Dom Dziecka w Łące.

Rys.12. Kampus WSiIZ w Kielnarowej - Akademik - WSiIZ w Rzeszowie.

Przeprowadzone w tych placówkach kontrole wykazały, że stan sanitarno-higieniczny był dobry. Wyposażenie pokoi znajdowało się w dobrym stanie technicznym. Wychowankom zapewniono środki do utrzymania higieny osobistej oraz dobre warunki pobytu.

Mieszkańcy Domu Dziecka w Dynowie zapewnione mają wyżywienie w formie śniadań, obiadów i podwieczorków przygotowywanych we własnej kuchni przez pracowników. Natomiast w Domu Dziecka w Łące zlikwidowano kuchnię centralną na rzecz kuchenek, w których wychowankowie sami przygotowują sobie śniadania i kolacje a z obiadów korzystają w szkołach do których uczęszczają. Takie rozwiązanie ma przybliżyć warunki w jakich kiedyś będą funkcjonować w dorosłym życiu.

5.1.5. Wypoczynek letni i zimowy

Oprócz stałych placówek nauczania i wychowania pion Higieny Dzieci i Młodzieży Państwowej Inspekcji Sanitarnej obejmował swoim nadzorem również sezonowe turnusy wypoczynku organizowanego dla dzieci i młodzieży w okresie letnim i zimowym.

W elektronicznej bazie danych Podkarpackiego Kuratora Oświaty na terenie powiatu rzeszowskiego zgłoszone były 82 turnusy letniego i zimowego wypoczynku. Wypoczynek był zorganizowany w formach wyjazdowych tj. kolonie, obozy sportowe oraz w miejscu zamieszkania. Skontrolowano 17 turnusów, w których uczestniczyło łącznie 971 dzieci i młodzieży. Najbardziej popularną formą wypoczynku na terenie powiatu był wypoczynek poza miejscem zamieszkania. Organizowany był on w obiektach hotelowych oraz innych obiektach których świadczone są usługi hotelarskie, jak również w obiektach używanych okazjonalnie do wypoczynku np. w szkołach.

Przeprowadzone kontrole warunków sanitarno-higienicznych nie wykazały nieprawidłowości. Organizatorzy zapewnili uczestnikom dobre warunki pobytu, utrzymania higieny osobistej, dożywiania, prowadzenia zajęć rekreacyjnych oraz zakwaterowania. Wyżywienie na turnusach turnusów w miejscu zamieszkania było zorganizowane w formie obiadów jedno- lub dwudaniowych, natomiast uczestnicy kolonii i obozów otrzymywali śniadania, obiady, podwieczorki, kolacje. Dokonane oceny jadłospisów wykazały, że dzieci i młodzież otrzymywali posiłki ułożone prawidłowo oraz urozmaicone.

VI. SEKCJA ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Do głównych zadań Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego należy podejmowanie działań mających na celu zapobieganie negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi na etapie planowania, projektowania i dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych, poprzez realizację zasadniczych działań wynikających z zapisów ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz innych obowiązujących przepisów z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego, ochrony środowiska czy prawa budowlanego

Działania podejmowane były na wniosek organów prowadzących postępowanie administracyjne lub wniosek zainteresowanych podmiotów i miały na celu eliminowanie nieprawidłowości natury sanitarnej na różnych etapach procesu inwestycyjnego: planistycznym, projektowym oraz odbiorowym, przedsięwzięć znajdujących się na terenie powiatu rzeszowskiego.

Do zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r., poz. 59) należy:

- uzgadnianie i opiniowanie:
 - ✓ miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy,
 - ✓ zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
 - ✓ warunków zabudowy i zagospodarowania terenu,
 - ✓ dokumentacji projektowych dotyczących budowy lub zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych,
 - ✓ planów i projektów technologicznych dostosowania istniejących lokali usługowych do nowej funkcji,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych,
- wyrażanie zgody na odstępstwa od wymagań obowiązujących przepisów,
- opiniowanie na etapie oceny oddziaływania na środowisko,
- udzielanie pisemnej odpowiedzi na zapytania interesantów w sprawach zakresu działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego,
- wydawanie opinii co do zgodności z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej, przedsięwzięć realizowanych przy pomocy środków pochodzących z funduszy Unii europejskiej,

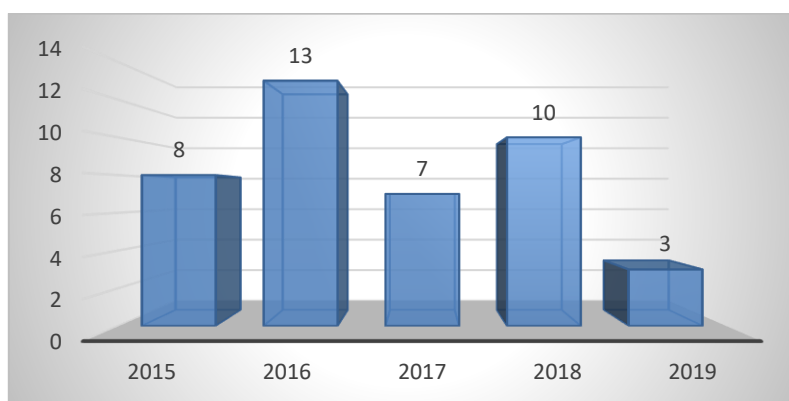
- udzielanie konsultacji i porad w sprawach z zakresu działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, bezpośrednio (przyjęcia interesantów) lub telefonicznie ze wskazaniem właściwych aktów prawnych.

W roku 2019, zaobserwowano zwiększone w stosunku do ubiegłych lat, działania w sferze gospodarki przestrzennej gmin powiatu, które mają na celu wprowadzenie ładu przestrzennego na polu społecznym, gospodarczym i ekologicznym.

W roku sprawozdawczym w ramach planowania urbanistycznego, wydano 47 opinii i uzgodnienia w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

- 10 dotyczyło wydania opinii co do zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 8 dotyczyło wydania opinii co do zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- 13 dotyczyło uzgodnienia zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 12 dotyczyło uzgodnienia zapisów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- 4 dotyczyło uzgodnienia odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

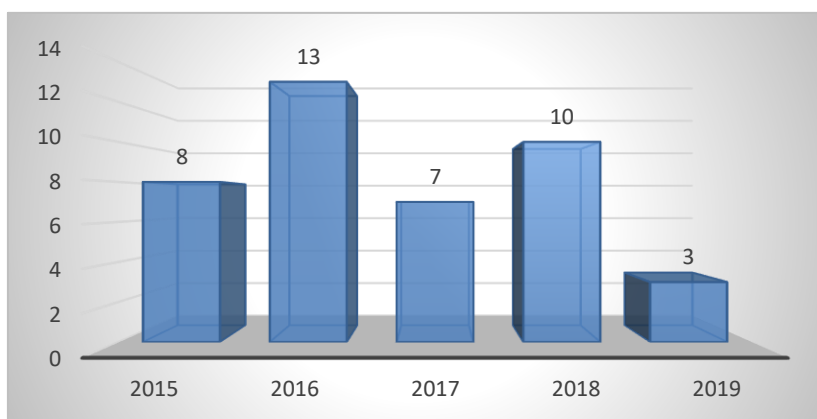
Wszystkie opracowania obejmowały sporządzanie nowych, jak i zmianę istniejących dokumentów. Dotyczyły m.in. określenia sposobu zagospodarowania terenu czy wprowadzenia rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych oraz zakazów i nakazów gwarantujących prawidłowe funkcjonowanie w celu ochrony i zabezpieczenia środowiska naturalnego, w którym żyją ludzie.

Wyk. 8. Liczba uzgodnień/opinii przeprowadzonych w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W procesie inwestycyjnym, na etapie projektowania obiektów budowlanych, w tym uzyskiwania decyzji o pozwoleniu na budowę, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie, uzgadniał projekty budowlane i technologiczne tych inwestycji. Opiniując dokumentację projektową szczególną uwagę zwracano na prawidłowy układ funkcjonalny pomieszczeń, właściwą technologię, właściwe wyposażenie, prawidłowo zaprojektowaną wentylację i klimatyzację, warunki socjalno-sanitarne oraz zgodność zaprojektowania z obowiązującymi przepisami i normami.

Projekty dotyczyły m.in. przebudowy budynku na laboratorium szpitalne w miejscowości Rudna Mała, przebudowy bloku operacyjnego w szpitalu w miejscowości Rudna Mała oraz budowy budynku produkcyjno-magazynowego w miejscowości Boguchwała. W sumie zaopiniowano pozytywnie 3 dokumentacji projektowych.

Wyk. 9. Liczba uzgodnień dokumentacji projektowej pod względem wymagań higieniczno-zdrowotnych.

W ramach zadania nałożonego przez zapisy ustawy Prawo budowlane, tutejszy Inspektor zajął stanowisko w sprawie dopuszczenia do użytkowania 75 obiektów budowlanych. Na tym etapie, sprawdzana jest zgodność wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym oraz obowiązującymi przepisami i normami. W ramach tych czynności dokonywano szczegółowego przeglądu obiektu i jego otoczenia. Wśród nich istotną rolę posiada odpowiednie wyposażenie i wykończenie pomieszczeń, zachowanie odpowiedniej wymiany powietrza w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt osób, właściwego oświetlenia itp.

Najczęściej spotykanymi nieprawidłowościami w trakcie przeprowadzanych kontroli były niewłaściwe rozwiązania instalacji wentylacji w budynkach. Po usunięciu nieprawidłowości, wszystkie sprawy związane z dopuszczeniem do użytkowania, zostały ostatecznie pozytywnie rozpatrzone.

Pośród większych obiektów przekazanych do użytkowania były: przystanek PKS i żłobek w miejscowości Boguchwała, przedszkole i żłobek w miejscowości Głogów

Małopolski, oczyszczalnia ścieków w miejscowości Chmielnik, rozbudowa zakładów produkcyjnych BorgWarner, MTU oraz budowa zakład serwisowania, naprawy i testowania silników lotniczych w miejscowości Jasionka, dwie kancelarie dla Nadleśnictwa Głogów Małopolski, budynek DPS w miejscowości Zarzecze i miejscowości Budy głogowskie, stacja demontażu samochodów, stacja uzdatniania wody i żłobek w miejscowości Dynów, hala sportowa przy szkole podstawowej w miejscowości Pogwizdów Nowy, budynki wielorodzinne w miejscowości Tyczyn, Zaczernie i miejscowości Krasne, hotel w miejscowości Jasionka, zakład fryzjerski w miejscowości Sokołów Małopolski, dworzec PKP w miejscowości Głogów Małopolski, rozbudowa szkoły podstawowej w miejscowości Strażów i miejscowości Trzebowniko, oczyszczalnia ścieków w miejscowości Hyżne.

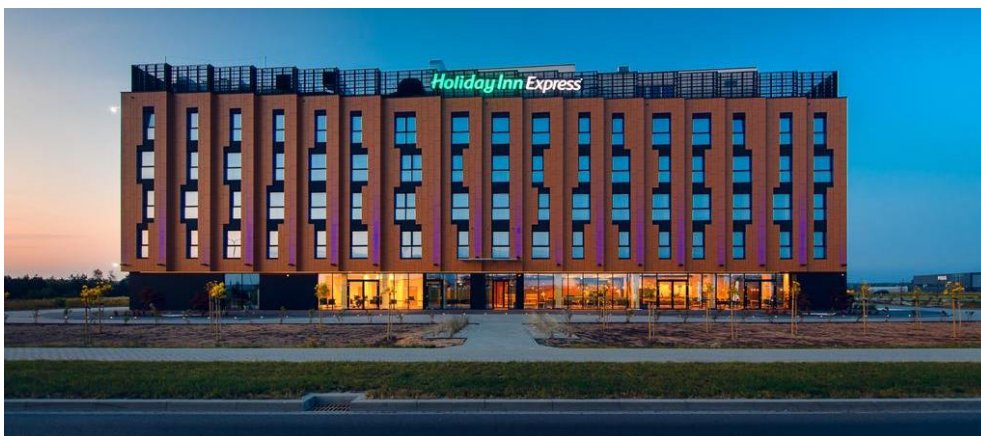
Podsumowując rok 2019 należy stwierdzić, iż nowo powstające obiekty budowlane zaprojektowane są w sposób respektujący wymagania ochrony środowiska oraz w sposób zapewniający zachowanie odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych dla pracowników.

Fot. 4. Budynek dworca PKP w miejscowości Głogów Małopolski.

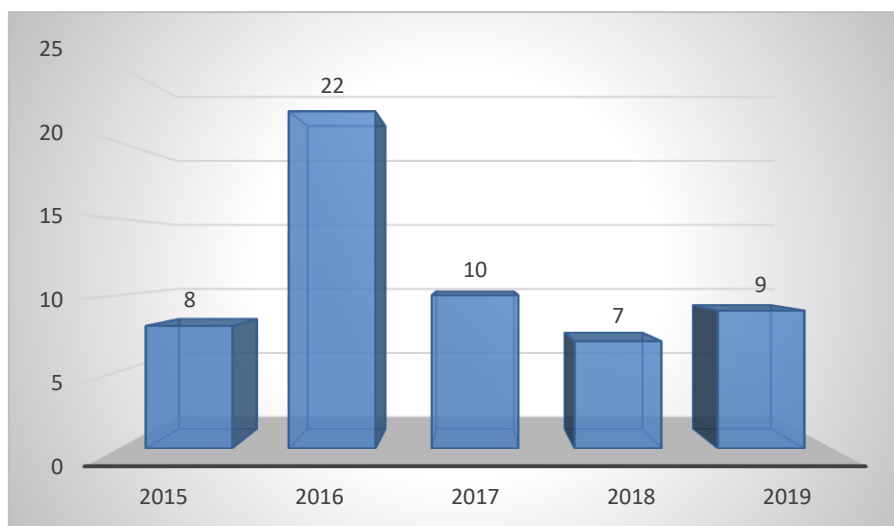
Rys. 13. Zakład serwisowania, naprawy i testowania silników lotniczych w miejscowości Jasionka.

Rys. 14. Budynek hotelu HOLIDAY INN EXPRESS w miejscowości Jasionka.

Fot. 5. Dom Seniora Pogodna Dolina w miejscowości Siedliska.

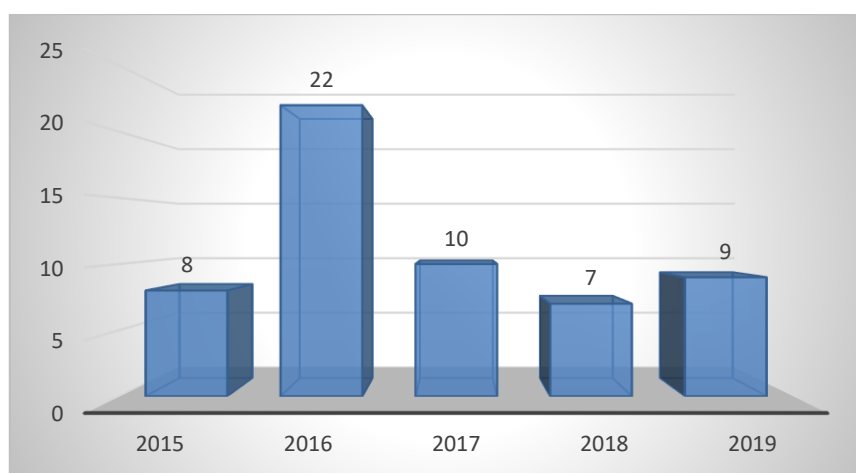
Wyk. 10. Liczba zajętych stanowisk w sprawie dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych.

W 2019 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie, nie wydał żadnego stanowiska w sprawie odstępstwa od wymagań obowiązujących przepisów oraz nie zajął żadnego stanowiska dotyczącego spełnienia wymagań higieniczno-sanitarnych przez lokale przeznaczone do prowadzenia w nich apteki lub punktu aptecznego.

W 2019 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie wydał 4 zaświadczenia na podstawie art. 12 ust. 2 punkt 10 ustawy z dnia 13.06.2019 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 1214).

W 2019 roku w 100 przypadkach zajęto stanowisko w przedmiocie przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Potrzebę przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i wykonania raportu o oddziaływaniu na środowisko tutaj Inspektor Sanitarny orzekał dla tych przedsięwzięć, których podstawowe dane charakteryzujące inwestycję, skala inwestycji oraz rodzaj planowanej technologii wskazywały na duże prawdopodobieństwo wystąpienia uciążliwego lub szkodliwego oddziaływania na środowisko, zdrowie, warunki i życie ludzi, w związku z czym w 18 przypadkach, tutejszy Inspektor uznał za zasadne potrzebę wykonania raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

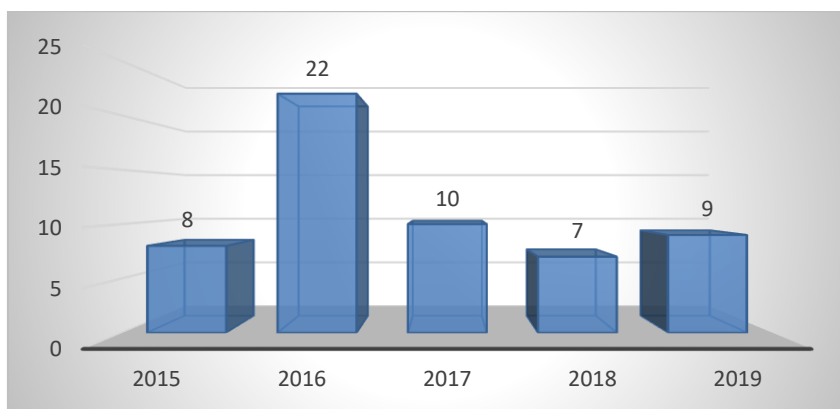
Były to przedsięwzięcia dotyczące m.in.: budowy sortowni odpadów w miejscowości Błazowa, budowy warsztatu blacharsko-lakierniczego w miejscowości Nowy Borek, budowy zespołu hal w miejscowości Jasionka, budowy stacji paliw w miejscowości Rudna Mała, budowy zakładu sortowania odpadów w miejscowości Pogwizdów Nowy, wykonania punktu skupu złomu w miejscowości Boguchwała, budowy budynku chlewni w miejscowości Ulanica.

Wyk. 11. Liczba stanowisk w przedmiocie stwierdzenia obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

Dokonując analizy przedstawionych przez inwestorów raportów o oddziaływaniu przedsięwzięć na środowisko, zaproponowanych rozwiązań technologicznych i zabezpieczeń minimalizujących wpływ na tereny z zabudową mieszkaniową, uzgodniono zakres oraz warunki realizacji i eksploatacji 9 przedsięwzięć.

Opinie odnosiły się do budowy takich obiektów jak: zakład sortowania odpadów w miejscowości Błazowa, zakładu kamieniarskiego w miejscowości Przewrotne, farmy fotowoltaicznej w miejscowości Łubno, warsztatu blacharsko-lakierniczego w miejscowości Borek Nowy, budowa podstacji trakcyjnej w miejscowości Budy Głogowskie.

Wyk. 12. Liczba opinii uzgadniających zakres i warunki realizacji i eksploatacji przedsięwzięć.

Ponadto, udzielano wielu konsultacji i porad w formie przyjęć interesantów, rozmów telefonicznych w sprawach dotyczących zakresu działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego oraz udzielano pisemnej odpowiedzi na zapytania interesantów w sprawach zakresu działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

VII. SEKCJA OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

Podstawowe kierunki działań Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia wynikają z zapisów Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, zaleceń Światowej Organizacji Zdrowia, Ministerstwa Zdrowia, celów i zadań operacyjnych Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 – 2020, wytycznych Komisji Europejskiej oraz bieżących potrzeb zdrowotnych społeczeństwa.

Kierunkami działalności Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Rzeszowie w 2019 r. było :

- realizowanie programów rządowych, programów edukacyjnych i kampanii społecznych w obszarze profilaktyki chorób, profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia,
- nawiązywanie współpracy z władzami lokalnymi, instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania w zakresie zdrowia publicznego,
- pobudzanie aktywności społecznej do działań na rzecz zdrowia w obszarze edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia zgodnie z aktualną sytuacją epidemiologiczną oraz potrzebami społeczeństwa,
- realizacja działań edukacyjnych ukierunkowanych na zrozumiałe przekazywanie wiedzy, kształtowanie postaw i zachowań społecznie akceptowanych oraz na podejmowanie właściwych prozdrowotnych decyzji.

Szczegółowe działania podejmowane w ramach programów i innych przedsięwzięć roku 2019 ilustruje poniższe zestawienie:

7. 1. Profilaktyka palenia tytoniu

7.1.1. Program „Czyste Powietrze Wokół Nas”

Adresaci programu: Dzieci w wieku przedszkolnym i ich rodzice

Program profilaktyki tytoniowej stanowi dla dzieci pierwszy etap nabywania wiedzy na temat szkodliwości dymu tytoniowego. Łączy się to również z poznawaniem sposobów radzenia sobie w tych sytuacjach codziennych, w których dziecko narażone jest na szkodliwe zwyczaje osób palących.

Zapobieganie podejmowaniu palenia w wieku rozwojowym jest nieodzownym warunkiem skuteczności przeciwdziałania epidemii chorób odytoniowych, a edukacja antytytoniowa staje się niezbędnym elementem wychowania zdrowotnego od najmłodszych lat zważywszy na szczególnie niekorzystne zjawisko biernego palenia.

Podjęte działania:

- pozyskanie przedszkoli do realizacji programu,
- organizacja porad, poradnictwo metodyczne, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom przedszkolnym programu,
- dystrybucja materiałów edukacyjnych do przedszkoli na terenie Rzeszowa,
- monitorowanie realizacji programu,
- ocena realizacji na podstawie sprawozdań od koordynatorów i przeprowadzonych wizytacji

W programie brało udział 5 przedszkoli – 452 dzieci i ich rodziców.

7.1.2. Program „Nie pal przy mnie proszę”

Adresaci programu: Dzieci rozpoczynające naukę w szkole i ich rodzice

Dziecko w tym wieku pozostaje wciąż pod dużym wpływem rodziców, ale będąc już uczniem staje się uczestnikiem życia w grupie szkolnych kolegów. Niestety, oprócz zachowań pozytywnych, dzieci obserwują także zachowania, które są niewłaściwe. Uczniowie klas młodszych jeszcze nie sięgają po pierwszego papierosa, ale mogą utwierdzić się w przekonaniu, że palenie papierosów świadczy o dorosłości oraz pozwala na przynależność do grupy starszych kolegów.

Według danych szacunkowych, co roku ok. 4 mln polskich dzieci narażonych jest na mimowolne wdychanie dymu tytoniowego, czyli na palenie bierne. Bierne palenie ułatwia wprowadzenie dziecka w życie, w którym palenie papierosów jest normą. Istnieje więc duże zapotrzebowanie na program edukacji antytytoniowej dla dzieci należących właśnie do tej grupy wiekowej.

Podjęte działania:

- pozyskanie przedszkoli do realizacji programu,
- organizacja porad, poradnictwo metodyczne, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom szkolnym programu,
- dystrybucja materiałów edukacyjnych do przedszkoli na terenie Rzeszowa,
- monitorowanie realizacji programu,
- ocena realizacji na podstawie sprawozdań od koordynatorów i przeprowadzonych wizytacji.

W programie brało udział 5 szkół podstawowych – 340 dzieci i ich rodziców.

7.1.3. Program „Znajdź właściwe rozwiązanie”

Adresaci programu: Uczniowie klas IV-VI i gimnazjum oraz ich rodzice

Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjum. W tym okresie nauki gwałtownie wzrasta liczba dzieci i młodzieży próbujących po raz pierwszy zapalić papierosa. Niektórzy młodzi ludzie najpierw palą okazjonalnie, a potem czynią to w regularnych odstępach czasu, wkraczając na drogę pełnego uzależnienia od nikotyny.

Podjęte działania:

- pozyskanie przedszkoli do realizacji programu,
- organizacja porad, poradnictwo metodyczne, instruktaże indywidualne udzielanie koordynatorom przedszkolnym programu,
- dystrybucja materiałów edukacyjnych do przedszkoli na terenie Rzeszowa,
- monitorowanie realizacji programu,
- ocena realizacji na podstawie sprawozdań od koordynatorów i przeprowadzonych wizytacji.

W programie brało udział 2 szkoły podstawowe i 185 uczniów i ich rodziców.

7.1.4. Program „Bieg po zdrowie”

Adresaci programu: dzieci 9-10 lat i ich rodzice

Istotnym celem programu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Program ten jest źródłem rzetelnej wiedzy na temat problematyki palenia tytoniu, ukazuje korzyści wynikające z niepalenia papierosów, czyni to zjawisko mniej pożądanym i mniej akceptowalnym. Zajęcia są realizowane za pomocą zróżnicowanych metod aktywizujących.

Podjęte działania:

- pozyskanie szkół do realizacji programu,
- organizacja porad, poradnictwo metodyczne, instruktaże indywidualne udzielanie koordynatorom przedszkolnym programu,
- dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół na terenie powiatu
- pomoc metodyczna w realizacji programu
- ewaluacja programu
- monitorowanie realizacji programu,
- W ramach programu zorganizowano konkurs plastyczny dla szkół realizujących program. Konkurs miał na celu wzmocnienie i uatrakcyjnienie programu, kształtowanie postaw

i zachowań zgodnych z zasadami zdrowego stylu życia - wolnego od uzależnień oraz zmobilizowanie uczniów do poszerzenia wiedzy o szkodliwości palenia tytoniu. Do konkursu przysłano 57 prac. Uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Krasnem i Szkoły Podstawowej w Dynowie zostali laureatami konkursu. Uroczyste wręczenie nagród odbyło się w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Rzeszowie.

- ocena realizacji na podstawie sprawozdań od koordynatorów i przeprowadzonych wizytacji
- W programie brało udział 9 szkół podstawowych – 560 dzieci i ich rodziców.

7.1.5. Kampania Światowego Dnia Bez tytoniu (31 maj) oraz Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu (listopad)

Adresaci działań w kampaniach: populacja ogólna – mieszkańcy powiatu rzeszowskiego
Podjęte działania:

- przesłanie informacji o obchodach do podległych placówek nauczania i wychowania i placówek zakładów opieki zdrowotnej,
- nagłośnienie obchodów w lokalnym radiu, prasie i portalach internetowych,
- organizacja narad ze współorganizatorami działań,
- organizacja punktów edukacyjno- informacyjnych, rozdawnictwo materiałów oświatowo- zdrowotnych, prowadzenie pomiarów: ciśnienia tętniczego, cukru we krwi, CO w wydychanym powietrzu.

**31 Maja ŚWIATOWY DZIEŃ
BEZ TYTONIU**

Rys. 15. Światowy Dzień Bez Tytoniu.

7.2. Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych

7.2.1. Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość”

Program adresowany jest do uczniów szkół średnich, a jego celem jest pogłębienie wiedzy na temat konsekwencji używania substancji psychoaktywnych m. in. alkoholu, narkotyków czy papierosów.

Podjęte działania:

- pozyskanie placówek do realizacji programu,
- monitorowanie realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe),
- ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów.

W programie brało udział 4 szkoły średnie – 710 uczniów.

7.2.2. Działania edukacyjne i imprezy środowiskowe w ramach profilaktyki uzależnień

Podjęte działania:

- udział w naradach z partnerami i współpartnerami działań,
- zajęcia edukacyjne z wykorzystywaniem alkogogli i narkogogli w Szkole Podstawowej w Rudnej Wielkiej, Zespole Szkół w Przewrotnym,

Fot. 6. Impreza środowiskowa – profilaktyka uzależnień.

- stoisko informacyjne – edukacyjne dla pracowników firmy Borg Warner – w Jasionce z okazji Dnia Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy we współpracy z Stowarzyszeniem Studentów Medycyny IFSMA Poland Rzeszów,

- organizacja i przeprowadzenie powiatowego **Przeglądu Małych Form Teatralnych**,
- Festyny rodzinne – na osiedlach Nowe Miasto, Miłocin Załęże, Mieszka I, Monte Casino,
- Stoiska informacyjno-edukacyjne w szpitalu MSWiA, oraz bulwarach rekreacyjnych miasta Rzeszowa,
- organizacja konkurs plastycznego „Jestem OK! Nie Biorę” pod honorowym patronatem Starosty Rzeszowskiego;

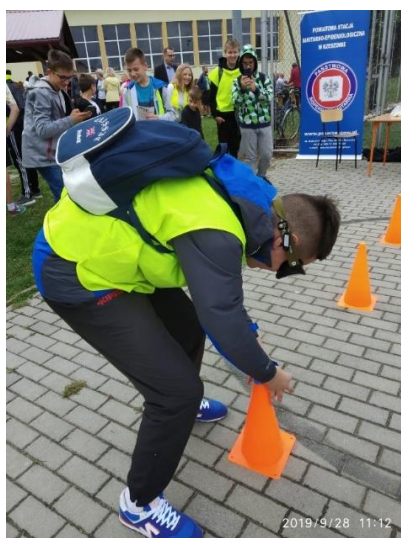
Konkurs daje możliwość skutecznego i aktywnego mobilizowania młodzieży do działań na rzecz zdrowia oraz kształtuje postawy i zachowania zgodne z zasadami zdrowego stylu życia - wolnego od uzależnień. Do oceny zgłoszono 20 prac konkursowych;

Fot. 7. Wręczenie nagród w Starostwie Powiatowym w Rzeszowie.

- kampania informacyjna wśród przedstawicieli mediów lokalnych i wojewódzkich.

W bezpośrednich działaniach brało udział 2350 osób. Przeprowadzono 160 badania tlenku węgla w wydychanym powietrzu, Kampanią medialną objęto 10 500 tys. osób.

Fot. 8. Festyn rodzinny- profilaktyka uzależnień.

7.3. Profilaktyczny program w zakresie zwalczania chorób nowotworowych

7.3.1. Program edukacyjny „Co każda kobieta wiedzieć powinna”

Adresaci programu: kobiety, uczennice

Program przekazujący wiedzę dotyczącą nowotworów sutka. W trakcie zajęć prowadzone są ćwiczenia uczące samobadania z wykorzystaniem fantomu piersi – promujące prawidłowe zachowania zdrowotne kobiet.

Podjęte działania:

- udział w naradach z partnerami i współpartnerami działań,
- Ścisła współpraca z placówkami służby zdrowia w ZOZ II,
- organizacja i przeprowadzenie szkoleń z zakresu profilaktyki piersi oraz pokazów samobadania piersi na fantomie w szkołach ponadgimnazjalnych,
- dystrybucja materiałów informacyjnych.

7.3.2. Program edukacyjny „Wybierz życie, pierwszy krok”

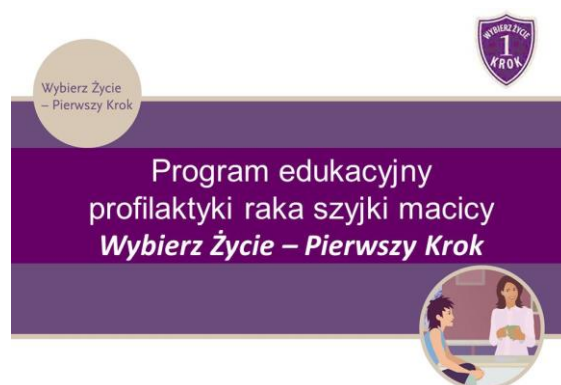
Adresaci programu: uczniowie szkół średnich oraz rodzice uczniów

Program edukacyjny obejmujący tematykę profilaktyki raka szyjki macicy. Stwarza świadomość zagrożenia rakiem szyjki macicy i innych chorób wywołanych zakażeniem wirusem HPV u młodych ludzi. Kształtuje świadomość na temat czynników zwiększających ryzyko wystąpienia raka szyjki macicy.

Podjęte działania:

- pozyskanie placówek do realizacji programu,
- organizacja narad, poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom,
- monitorowanie realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe),
- ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów.

W programie brało udział 3 szkoły średnie –150 odbiorców.

Rys. 16. Plakat programu „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”.

7.3.3. Program edukacyjny „Znamie! Znam je?”

Adresaci programu: uczniowie szkół ponadgimnazjalnych oraz ich rodzice

Program ten poprzez popularyzację profilaktyki, prezentuje skuteczne metody zabezpieczania się przed groźnym nowotworem skóry. Celem głównym programu jest upowszechnienie wśród młodzieży wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka.

Podjęte działania:

- pozyskanie placówek do realizacji programu,
- organizacja porad, poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom,
- monitorowanie realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe),
- ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów.

W programie brało udział 2 szkoły średnie –190 odbiorców.

7.3.4. Program edukacyjny „Podstępne WZW”

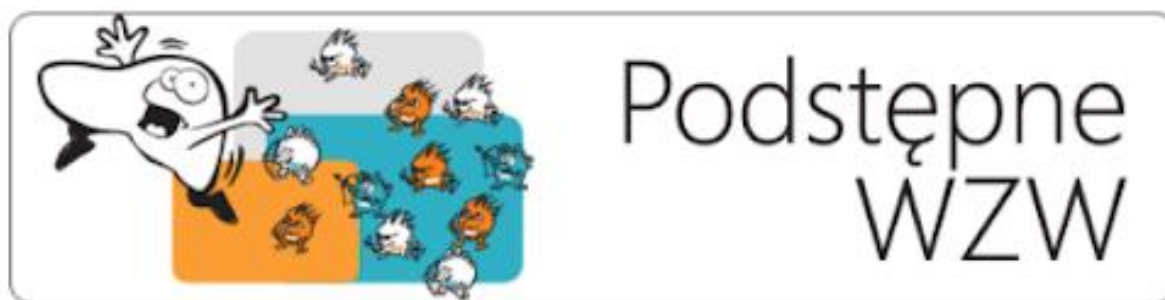
Adresaci programu: uczniowie szkół ponadgimnazjalnych oraz ich rodzice

Program ten poprzez popularyzację profilaktyki, prezentuje skuteczne metody zabezpieczania się przed zakażeniami WZW. Celem głównym programu jest upowszechnienie wśród młodzieży wiedzy z zakresu profilaktyki zakażeń wirusowego zapalenia wątroby.

Podjęte działania:

- pozyskanie placówek do realizacji programu,
- organizacja porad, poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom,
- monitorowanie realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe),
- ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów,

W programie brało udział 2 szkoły średnie 179 odbiorców.

Rys. 17. Plakat programu „Podstępne WZW”.

7.4. Krajowy program zapobiegania HIV i zwalczania AIDS

7.4.1. Kampania „Mam czas rozmawiać”

Rys. 18. Plakat kampanii „Mam czas rozmawiać”.

7.4.2. Światowy Dzień AIDS

Głównym celem wszystkich kampanii było przypomnienie, że problem HIV/AIDS może dotyczyć każdego, podjęcie dialogu międzypokoleniowego, oraz zachęcenie do poznania swojego statusu serologicznego.. Działania skierowane były również na umożliwienie bezpłatnego i anonimowego wykonania testu diagnostycznego w kierunku HIV jak największej liczbie osób.

Podjęte działania:

- udział w naradach z partnerami i współorganizatorami działań,
- emisja dwóch artykułów prasowych w lokalnych mediach,
- nagłośnienie obchodów Światowego dnia AIDS, kampanii w placówkach służby zdrowia, uczelniach wyższych, placówkach nauczania i wychowania, akademikach, lokalnym radiu, prasie oraz portalach internetowych,
- organizacja stoiska informacyjno- edukacyjnego w szpitalu MSWiA,
- organizacja działań edukacyjno- informacyjnych oraz dystrybucja materiałów edukacyjno- informacyjnych w:
 - ✓ placówkach nauczania i wychowania powiatu rzeszowskiego,
 - ✓ gabinetach higieny szkolnej,
 - ✓ szpitalach i placówkach służby zdrowia;
- dystrybucja materiałów o tematyce HIV/ AIDS osobom zgłaszającym się do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Rzeszowie,
- informacja na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Rzeszowie o obchodach Światowego Dnia Aids oraz aktualnych kampaniach społecznych

zaproszenie szkół średnich do udziału w konkursie plastycznym *”Porozmawiajmy o AIDS”* organizowanym przez WSSE w Rzeszowie. Kampanią medialną objęto 1100 osób.

7.5. Promowanie zasad aktywnego stylu życia, zbilansowanej diety oraz profilaktyka chorób zakaźnych

7.5.1. Program edukacyjny „Trzymaj Formę”

Adresaci programu: młodzież gimnazjów i ich rodzice

Głównym celem programu edukacyjnego jest trwale kształtowanie prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety.

Podjęte działania:

- organizacja i przeprowadzenie szkolenia dla szkolnych koordynatorów programu,
- organizacja porad, poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom,
- dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół,
- monitoring realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe),
- ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów szkolnych i przeprowadzonych wizytacji.

W ramach realizacji programu zorganizowano i współorganizowano: Wiosenny Bieg Uliczny.

W programie wzięło udział 15 szkół powiatu rzeszowskiego .

7.5.2. Program edukacyjny „Moje dziecko idzie do szkoły”

Program edukacyjno-informacyjny skierowany do rodziców, którym proponuje się działania w zakresie potrzeb zdrowotnych dziecka rozpoczynającego naukę w szkole. Celem programu jest podniesienie poziomu wiedzy rodziców dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia, i ich roli w kształtowaniu prawidłowych nawyków prozdrowotnych u dzieci.

Podjęte działania:

- pozyskanie placówek do realizacji programu,
- organizacja porad, poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom,
- przekazanie materiałów edukacyjnych do placówek,
- monitorowanie realizacji programu w przedszkolach (wizytacje programowe),
- ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów.

W programie wzięło udział 5 placówki powiatu – 210 odbiorców .

7.5.3. Bezpieczny wypoczynek podczas wakacji i ferii zimowych

Podstawowym celem działań było propagowanie prozdrowotnego stylu życia, aktywnego wypoczynku oraz unikanie zachowań ryzykownych dla zdrowia wśród dzieci przebywających na półkoloniach, koloniach i obozach letnich.

Podejmowane działania:

- udział w naradach z partnerami i współorganizatorami działań,
- przesłanie do organizatorów wypoczynku informacji o rozpoczynającym się sezonie wypoczynku wraz z materiałami edukacyjno-informacyjnymi,
- prowadzenie zajęć edukacyjnych, warsztatów i zabaw w miejscach pobytu dzieci;

Poruszana tematyka:

- ✓ Letnie zatrucia pokarmowe – zasady bezpiecznego spożywania surowych warzyw i owoców,
 - ✓ Rozsądne korzystanie ze słońca – zdrowotne konsekwencje spowodowane promieniowaniem UV,
 - ✓ Bezpieczeństwo w lesie – kleszcze, jak się przed nimi chronić. Bezpieczne zrywanie grzybów i owoców leśnych,
 - ✓ Bezpieczeństwo – podstawowe zasady bezpieczeństwa na drodze. Kontakt ze zwierzętami.
- przygotowanie i umieszczenie na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie materiałów edukacyjno-informacyjnych nt. bezpieczeństwa podczas wypoczynku.

W zajęciach wzięło udział 70 dzieci. Informacją internetową objęto 6 tys. odbiorców.

Rys. 19. Plakat informacyjny pn. „Bezpieczne ferie”.

7.5.4. Kampania profilaktyki grypy

Celem głównym Kampanii było ograniczenie zakażeń i zachorowań na grypę.

Podjęte działania:

- przekazanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych wraz ze spotem edukacyjnym drogą elektroniczną do placówek:
 - ✓ służby zdrowia,
 - ✓ placówek oświatowo-wychowawczych,
 - ✓ lokalnym mediom;
- propagowanie informacji na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie,
- przekazywanie materiałów informacyjnych w placówkach wypoczynku zimowego.

Szacunkowa liczba odbiorców 15 tys. osób.

7.5.5. Obchody Światowego Dnia Zdrowia

Hasłem przewodnim Światowego Dnia Zdrowia w 2019 roku było „Zdrowie dla wszystkich”

Działania Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia:

- przesłanie wytycznych dotyczących hasła roku oraz materiałów edukacyjnych do placówek:
 - ✓ oświatowo-wychowawczych,
 - ✓ służby zdrowia,
 - ✓ domów kultury,
 - ✓ internatów szkół;
- umieszczenie informacji na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej,
- Bezpośrednią informację wraz z materiałami informacyjnymi przekazano drogą elektroniczną wszystkim szkołom powiatu oraz placówkom służby zdrowia.

7.5.6. Obchody Światowego Dnia Serca

Stoisko informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców miasta i powiatu rzeszowskiego w rynku Rzeszowskim. W trakcie trwania obchodów pracownicy OZiPZ prowadzili działania informacyjne i edukacyjne.

VIII. SYSTEM JAKOŚCI

Jakość jest podstawowym kryterium działań podejmowanych przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie przy wykonywaniu obowiązków ustawowych jak i prowadzonej działalności usługowej.

Wychodząc naprzeciw wymaganiom zawartym w regulacjach prawnych i normalizacyjnych Unii Europejskiej, dążąc do publicznego podkreślenia kompetencji w zakresie prowadzonych inspekcji i badań, umacniając wiarygodność i rzetelność w PSSE w Rzeszowie został wdrożony w 2004 roku i jest nadal utrzymywany system zarządzania spełniający wymagania normy PN-EN ISO/IEC 17020 „Ocena zgodności. Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję”, z uwzględnieniem dokumentów Polskiego Centrum Akredytacji. Niniejsza Norma Międzynarodowa zawiera wymagania dotyczące kompetencji jednostek przeprowadzających inspekcję oraz bezstronności i spójności ich działań inspekcyjnych. Ma zastosowanie do jednostek inspekcyjnych typu A, B lub C, jak zdefiniowano w niniejszej Normie Międzynarodowej i jest stosowana na każdym etapie inspekcji.

Personel Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie stale podnosi swoje kwalifikacje. W swojej działalności gwarantuje zachowanie poufności informacji uzyskiwanych od klienta i ochronę jego praw własności. Nie angażuje się w jakąkolwiek działalność, która mogłaby zmniejszyć zaufanie do jego bezstronności i rzetelności. Personel jest niezależny od jakichkolwiek nacisków finansowych, handlowych i innych ze strony klienta mogących mieć wpływ na jego osąd.

Dyrektor Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie ustanowił cele polityki zarządzania uwzględniające następujące kierunki działań:

- poprawę stanu zdrowia mieszkańców miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego poprzez działania zapobiegawcze i bieżące określone, w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej i wytycznych do działań na dany rok ustalonych przez Głównego Inspektora Sanitarnego;
- działania własne ustalone przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w oparciu o stan sanitarno-higieniczny i sytuację epidemiologiczną powiatu rzeszowskiego i miasta Rzeszowa ze szczególnym zwróceniem uwagi na obiekty nie spełniające wymagań sanitarnych;
- działania wynikające z zadań Prezydenta Miasta Rzeszowa i Starostę Rzeszowskiego;

- realizację wymagań rozporządzeń, dyrektyw dotyczących dostosowania sprawowanego nadzoru sanitarnego do wymogów prawa Unii Europejskiej;
- podnoszenie kwalifikacji i skuteczności działania personelu;
- szkolenie pracowników w zakresie działalności struktur Unii Europejskiej zajmujących się ochroną zdrowia publicznego;
- utrzymanie systemu jakości działalności kontrolnej w PSSE w dotychczasowym zakresie;
- ocenianie okresowe pracowników w ramach doskonalenia systemu zarządzania i zapewnienia właściwego nadzoru nad personelem;
- oszczędną gospodarkę środkami finansowymi.

Równocześnie Dyrektor Stacji deklaruje:

- zapewnienie środków finansowych na realizację celów jakościowych w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie;
- zachowanie poufności wyników kontroli i badań oraz ochronę danych dotyczących klientów;
- bezstronność i niezależność prowadzenia kontroli sanitarnych i badań;
- stosowanie łącznie z personelem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie zasad opisanych w dokumentacji księgi jakości obowiązującej w PSSE w Rzeszowie;
- podnoszenie świadomości personelu co do istoty i ważności działań związanych z realizacją celów systemu jakości;
- zachowanie zgodności z przywoływanymi normami;
- doskonalenie procesów komunikacyjnych z uwzględnieniem komunikacji dotyczącej skuteczności systemu jakości;
- zaangażowanie w procesy ciągłego doskonalenia wdrożonych systemów jakości i ciągłego doskonalenia ich skuteczności.

Cały personel zna politykę jakości i dokumentację systemu zarządzania oraz zobowiązał się do jej stosowania w swojej codziennej pracy. Pracownicy są świadomi istoty i ważności swoich zadań i tego jak przyczyniają się do osiągnięcia celów systemu zarządzania. Podstawowym celem naszej działalności jest ochrona zdrowia ludzkiego poprzez działania kontrolne, badawcze, oświatowe, prowadzone w środowisku pracy, zamieszkiwania, wychowania i wypoczynku. Kierunki działań określone są szczegółowo każdego roku i zawarte w tzw. planie zasadniczych przedsięwzięć na dany rok.

Plan zasadniczych przedsięwzięć dla PPIS w Rzeszowie zatwierdzany jest przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie i uzgadniany z Prezydentem Miasta Rzeszowa, Starostą Rzeszowskim i Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym. Jest on zbiorem celów jakościowych wymiernych rozliczanych kwartalnie. Ponadto po przeglądach zarządzania formułowane są ustalenia zawierające mierzalne cele jakościowe na kolejny rok oraz wytyczne i zalecenia dotyczące doskonalenia skuteczności wdrożonych systemów.

Pod pojęciem działalności inspekcyjnej należy rozumieć sprawowanie bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przez upoważnionych pracowników Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, przeprowadzających kontrole przestrzegania przepisów higieniczno-sanitarnych i zdrowotnych, jak też prowadzący działalność oświatowo-zdrowotną.

Dokumentacja systemu zarządzania w działalności inspekcyjnej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie obejmuje:

- Księgę Jakości,
- Procedury ogólne systemu jakości,
- Instrukcje ogólne,
- Procedury kontroli/kontrolne/techniczne,
- Instrukcje kontroli/kontrolne.

Pozostałą dokumentację systemu zarządzania stanowią:

- Zarządzenia Głównego Inspektora Sanitarnego,
- Zarządzenia Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego/ Powiatowego/ Granicznego Inspektora Sanitarnego,
- Zarządzenia Dyrektora Wojewódzkiej/Powiatowej/Granicznej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej,
- Statut i Regulamin organizacyjny,
- Regulamin pracy,
- Instrukcje p. pożarowe,
- Instrukcje bhp,
- Instrukcje obsługi urządzeń itp.,
- Przepisy prawa,
- Normy,
- Polityka bezstronności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie,

- Polityka Bezpieczeństwa Informacji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie,
- DA-06 Polityka dotycząca zapewnienia spójności pomiarowej,
- DAK-07 Akredytacja jednostek inspekcyjnych. Wymagania szczegółowe,
- ILAC-P15:07/2016 Zastosowanie ISO/IEC 17020:2012 w akredytacji jednostek inspekcyjnych,
- Rejestry oprogramowania,
- Rejestry skarg i wniosków, odwołań i zażaleń,
- Zapisy.

W celu utrzymania Systemu Jakości co roku planowane są przez Kierownika Jakości audyty poszczególnych komórek organizacyjnych Stacji jak i audyt zewnętrzny przeprowadzany przez audytorów powołanych przez Dyrektora Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej.

W 2019 roku przeprowadzono dwa audyty wewnętrzne i jeden zewnętrzny z rozporządzenia 882, przeprowadzony przez pracowników Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie. W wyniku przeprowadzonych audytów nie stwierdzono niezgodności stwierdzono natomiast dwa spostrzeżenia negatywne. Po otrzymaniu raportu z audytu wdrożone zostaną działania zapobiegawcze i/lub korygujące. W 2019 r. przeprowadzono w naszej Stacji także pięć kontroli Oddziału higieny Dzieci i Młodzieży w związku z tzw. Akcją Zimową (dwie kontrole) i Akcją Letnią (trzy kontrole). Odbyły się również kontrole problemowe po jednej w Oddziale Higieny Żywności i Żywienia i Oddziale Epidemiologii. Z protokołów tych kontroli wyszczególniono tylko dwa spostrzeżenia dotyczące zapewnienia wystarczającej bazy urządzeń chłodniczych będących na wyposażeniu magazynu szczepionek PSSE w Rzeszowie oraz rozszerzenia monitorowania temperatury o urządzenie chłodnicze nr 3 będące na wyposażeniu magazynu szczepionek.

W Oddziale Epidemiologii odbyła się również kontrola przeprowadzona przez upoważnionych pracowników Wojewódzkiego Inspektoratu Farmaceutycznego w Rzeszowie dotycząca również magazynu szczepionek, a szczególnie w zakresie dystrybucji i przechowywania preparatów szczepionkowych przeznaczonych do realizacji szczepień ochronnych. Kontrola ta nie wykazała nieprawidłowości i negatywnych spostrzeżeń czy zaleceń.

W 2019 r. nie odnotowano skarg na pracowników oddziałów i sekcji oraz na działalność PSSE w Rzeszowie.

X. KADRY I FINANSE PSSE W RZESZOWIE

Tab.11. Struktura zatrudnienia w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie w 2019 r.

Oddział/Sekcja	Liczba zatrudnionych pracowników	Pracownicy z wyższym wykształceniem/stanowiska	Pracownicy mający ukończone specjalizacje lub studia podyplomowe	Pracownicy ze średnim wykształceniem lub zawodowym
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, Dyrektor PSSE	1	TAK	TAK	-
Z-ca Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego	1	TAK	TAK	-
Oddział Epidemiologii	11	kierownik – 1 starszy asystent – 2 asystent – 2 młodszy asystent – 4	5	2
Oddział Higieny Komunalnej	5	kierownik – 1 starszy asystent – 3 młodszy asystent – 1	4	-
Oddział Higieny Pracy	7	kierownik – 1 starszy asystent – 3 młodszy asystent – 3	4	-
Oddział Higieny Żywności i Żywienia	14	kierownik – 1 starszy asystent – 4 asystent – 2 młodszy asystent – 6	6	1
Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży	2	starszy asystent – 2	2	-
Sekcja Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego	2	starszy asystent – 2	2	0
Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia	2	starszy asystent – 2	2	0
Pozostali pracownicy działalności podstawowej	6/4,63 etatu	obsługa prawna – 2 starszy informatyk – 1	1	3
Pracownicy administracyjni (sekcja adm., sekcja ekonom.)	5/4,5 etatu	3	1	2
Suma	57	49	28	8

W 2019 r. PSSE w Rzeszowie dysponowała budżetem w kwocie 3 478.272,61 zł. w tym na wynagrodzenia dla pracowników 2 498.516,88 zł. Średnie wynagrodzenie miesięczne na pracownika wynosiło 3 588,95 zł.

Podsumowanie

Dokonując oceny stanu sanitarnego Powiatu Rzeszowskiego wzięto pod uwagę wszystkie aspekty i obszary działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Analizując wyniki nadzoru uznać należy, iż dzięki podejmowanym w ciągu całego roku kompleksowym działaniom kontrolnym, profilaktycznym i oświatowym bezpieczeństwo sanitarne, w różnych obszarach działalności podmiotów jest na zadawalającym poziomie.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie sprawuje nadzór nad największą ilością obiektów w województwie podkarpackim. W stosunku do innych stacji województwa liczba obiektów przypadająca na jednego pracownika jest największa.

W 2019 r. zakupiono kilka zestawów komputerowych mających wpływ na poprawę warunków pracy pracowników stacji i poprawę jakości obsługi interesantów.

W realizacji swoich zadań Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie współpracował aktywnie ze Starostą Rzeszowskim w szczególności w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, działań antykryzysowych i promocji zdrowia.

Ponadto, wzorem lat ubiegłych, rozwijano współpracę z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Rzeszowie, Policją oraz innymi przedstawicielami służb i inspekcji działającymi na terenie powiatu.